

הישיבה המאה ושמונים ושש של הכנסת השמינית

יום שני, ז' תמוז תשל"ה (16 יוני 1975)

ירושלים, הכנסת, שעה 16.02

א. הספד לחללי התקפת המחבלים בכפר יובל

בבים" של רודפי-שלום, ואילו המרצחים עצמם מסתמכים על החלטות של עצרת האו"ם ועל הצהרות של ידידיהם, שמותר להילחם בישראל בכל האמצעים. האם יש עוד בעולם מי שמבין שהחלטות והצהרות בנוסח זה מתפרשות על-ידי המרצחים כהיתר לרצוח אנשים, נשים וילדים חפים מפשע?

בין שיש מי שמבין ובין שיש מי שאינו רוצה להבין אנו חייבים להגן על חיינו ועל עמלנו בכל האמצעים שבידינו, ולא נגות ולא נשקוט עד שתיגדע זרועם ותיכרת מזימתם הודונית של המרצחים. בשם הכנסת הנני שולח תנחומינו למשפחות השכולות והאבלות ולמתיישבי כפר יובל, ונאחל לפצוץיהתנקשות החלמה מהירה ורפואה שלימה.

היו"ר י. ישעיהו: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. חברי הכנסת, ושוב פגעה יד המרצחים באזרחים ישראלים שקטים ותמימי-דרך. הפעם היה היעד של המרצחים מושב העובדים יובל, שם נשפך דמם הנקי והטהור של שלושה תושבים: יעקב מרדכי, נחמיה חי יוסף, שמחה מרדכי זכרונם לברכה.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרם)

ושוב נחשף לעינינו אינטרנאציונל הטרור, ששייטי מדינות ערב עומדים מאחוריו, מעודדים ומממנים את מעשיו הנפשעים, ובאותה שעה הם עצמם טורחים להופיע בעיני העולם כחיוכים ובדיבורים "מל"

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

(2) חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב (תיקון), תשל"ה — 1975, מטעם חברת-הכנסת נוזתה קצב; (3) חוק המהנדסים והאדריכלים (תיקון מס' 4), תשל"ה—1975 — מטעם חברי-הכנסת ע. אמורי, ז. המר ומ. כהן; (4) חוק דמי השבתה, תשל"ה—1975 — מטעם חברי-הכנסת א. אבוחצירא וי. בן-מאיר; (5) חוק בורות חובה בשירותים חיוניים, תשל"ה—1975 — מטעם חברי-הכנסת אליעזר אבטבי.

היו"ר י. ישעיהו: נשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

פגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון: ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת, לדיון מוקדם: (1) חוק איסור פעולות עסקיות של מפלגות, תשל"ה—1975 — מטעם חברי-הכנסת י. ארידור ומ. ארגס;

ג. שאילתות ותשובות

בלבד שהיא מצילה מאות בני-נוער מניוון ומהתדרדרות אלא אף מסייעת לצבא במאמץ הצבאי. הטרשתים שקבוצות עבודה אלו זקוקות לעידוד רב יותר על-ידי הקמת מועדונים לנוער זה בבסיסים ולסיוע מתואם יותר מצד המשרדים הנוגעים בדבר.

הריני מתכבד לשאול כלהלן:

1. האם קיימת ועדה משותפת למשרד הבטחון ולמשרד העבודה לתיאום והפעלה שוטפת של הקבוצות?

2. אם לא — האם הנך מוכן ליטול יזמה ולקיים ועדה כזאת?

3. האם הנך מוכן להורות על הקמת מועדונים

היו"ר י. ישעיהו: חברי הכנסת, נשמע תשובות של שר הבטחון לשאילתות של חברי הכנסת.

2402. סיוע לבני-נוער המתחנכים בסדנאות צה"ל

חברי-הכנסת ש. לוי שאל את שר הבטחון ביום כ"ז בכסלו תשל"ה (11 בדצמבר 1974):

במסגרת סדנאות צה"ל פועלות 35 קבוצות עבודה לנוער קשה-סידור בעבודה, המקיפות כ-600 בני-נוער. קבוצות אלו מיועדות להקניית הרגלי עבודה תוך כדי עבודה בסדנה ולרכישת ידיעות אלמנטאריות.

בביקורי בבסיס שריון ראיתי שמעולה זו לא זו

לשנה, וכי בעתיד תקבל יחידת משק יהודית 22,000 מ"ק לשנה?

ח. האם נכונה טענת בעל המאמר כי בשיקום מחנות הפליטים במחנות רפיח בנתה הממשלה "אור" וות קטנות וגמוכות ללא תקרה, ללא טיח, ריצות, חלונות, מטבח ושירותים. שכונה ללא ביוב אשר תי" הפך תוך חודשים ל"סלאמס", עד כי, כאשר ביקרו בשיכונים אלה ראש הממשלה ושר הבטחון, "בדהמו למראה עיניהם ולא האמינו שמדינת ישראל מציעה שיכון כזה לבני-אדם, אפילו הם פליטים ערבים בר-צוה"?

שר-הבטחון ש. פרס:

א. ד. כידוע פירסמה הממשלה הקודמת, במאוס 1972 ובאפריל 1972, הודעות רשמיות בכל מה שק" שור בפיתחת-רפיח. העתקי ההודעות מצ"ב.

ב. צה"ל הגיע למסקנה שעל-מנת לשמור על הבטחון באזור חייבים לבודד את רצועת-עזה מאזור סיני, ותינוי שאזור הפיתחה יישאר סגור כאזור-חיץ בין הרצועה לבין מרחב סיני.

ג. בהתחשב בצרכי הבדואים הותרה כניסתם בר-שיון בשעות היום לתחום השטח התפוס, לצרכי עי-בוד ומרעה.

ה-ו. הנתונים אינם נכונים. אין מדובר בוועדת חקירה אלא בוועדה בין-משרדית שמונתה לעבד תכ-נית שיקום הבדואים שפנו. ועדה זו לא ראתה מקום להמליץ על החזרת המפונים למקומם אלא על שי-קומם בסמוך לאזור, בין במסגרת עירונית ובין בדרך הקצאת קרקע להקמת משק-עור חקלאי. לכל משפחה מוצעות לבחירתה אפשרויות מספר, ובהן קרקע, או קרקע ויחידת דיור, או קרקע עם זכויות מים, או קבלת פיצוי מלא בכסף. כן הוצעה להם הדרכה בעי-בוד השטח וזכויות לשיווק התוצרת החקלאית. כל חלקה כזאת היא אמנם בת 5 דונאמים, אולם החל-קות הוקצו בהתחשב בגודל השטח שהיה להם בתחום השטח התפוס, ובפיצויים שקיבלו בצורה שנבחרה על-ידם.

ז. הקצאת מיכסת המים נעשית בהתאם לחכנית החקלאית והיא תוגדל בהתאם לצרכי הפיתוח והת-קדמות.

ח. בבניית שכונות חדשות לפליטים תושבי מח-נות הפליטים היה תהליך של נסיון ולקחים. עד כה נבנו יחידות דיור הכוללות חדרי מגורים, גדר, שי-רותים, טיח, לפי הסטאנדארטים הסבירים ולפי תכ-נות המקובלות בקרב תושבי האזור. כן ניתנה האפ-שרות, לפליט הרוצה בכך, לבנות לעצמו ביתו תוך הושטת סיוע בצורת הלוואות, תשתית מוכנה וקצ-צאת קרקע של 250 מ"ר נטו. ממשלת ישראל מק-דישה משאבים נכרים לשיפור תנאי הדיור ולהקמת שירותים קהילתיים בשביל הפליטים. בשנה זו הוכפל התקציב המיועד לפליטים והועמד על 50 מיליון ל-י-רות, וזאת למרות מצבה הכלכלי של המדינה.

השיכונים שנבנו אשתקד, ואלו שייבנו השנה, הם ברמה טובה ומהווים צעד נכבד קדימה לאחר 19 שנים של חיים עלובים וחסרי תוחלת בצפיפות, בע-רות ודלות תחת שלטון מצרי.

לנוער הנקלט בקבוצות הנ"ל במסגרת הבסיסים הצב-איים שבהם הן פועלות?

שר-הבטחון ש. פרס:

1-2. קיים קשר שוטף והדוק בין אנף כוח-אדם במטה הכללי לבין משרד העבודה.

3. החניכים נמצאים בבסיסים הצבאיים 8 שעות ביום במשך 5 ימים בשבוע, שעות אלה בתוך הבסיס הצבאי מוקדשות לעבודה וללימודים. מדרוך חברתי צמוד לכל קבוצה של 10-15 חניכים והוא אחראי לפעילות החברתית, אחרי שעות העבודה, במקומות מגוריהם. פעילות זאת מבוצעת פעמים מספר בשבוע במועדונים של הגדנ"ע או של הנוער העובד, ואין לכן צורך להקים מועדונים בתוך הבסיסים הצבאיים. בנוסף על כך מצמיד צה"ל לכל חניך איש מקצוע, חייל או אזרח, לשם לימוד המקצוע. חיילת-מורה מסייעת למשרד העבודה בנושאים של השכלה כל-לית לחניכים ובכל יחידה יש כיתות לימוד, חדר לימוד וחדרי הלבשה לכל קבוצה. ארוחות וביגוד של החניכים הם על חשבון משרד העבודה.

3011. מדיניות הממשלה כלפי הבדואים

מפיתחת-רפיח

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

על-פי הנתונים שפורסמו בירחון "עמדה", פברואר 1975, על גירוש הבדואים מפיתחת-רפיח, אני שואל:

א. האם נכונה הטענה כי בינואר 1972 גורשו 6,000 בדואים מפיתחת-רפיח משטח ענק בן 133,000 דונאם, גירוש שהיה מלווה בהרס מבנים, בורות מים ומטעים בשטח?

ב. האם נכון כי לאחר שתושלמנה כל תכניות ההתיישבות היהודית בפיתחת-רפיח לפחות 60% מן השטח שממנו גורשו הבדואים יישאר פנוי?

ג. האם נכונה הטענה המובאת במאמר כי נ"י מוקי הבטחון היו והינם נימוקי-סרק, כאשר בלא-הכני מורשים הבדואים להסתובב באזור שפנו ממנו, הן לצרכי עיבוד של חלק ממוטעיהם והן לצרכי עבו-דה שכירה אצל איכרים-חזואים יהודים?

ד. האם נכון כי בפיתחת-רפיח מפעילה הממ-שלה מדיניות של פינוי טוטאלי של האוכלוסיה הב-דואית הערבית?

ה. האם נכונה הטענה כי על אף המלצת ועדת החקירה בפרשת פיתחת-רפיח אין הממשלה מתכוונת אלא ליישב מחדש 360 משפחות, שהן רק 20% מן המפונים, וכי מתכוונים להקצות להן 1,500 דונאם, שהם רק 1.2% מן השטחים שהבדואים פונו מהם? ו. האם נכון כי כל משפחה בדואית שתוחזר תקבל רק 5 דונאם לעומת 35-40 דונאם שמקבלת משפחה יהודית לפיתוח המשק שלה?

ז. האם נכון כי ליחידת משק ערבית מתכננת הממשלה להקצות 1,000 (אלף) מ"ק מים לשנה, בעוד שליחידת משק יהודית מוקצים 14,000 (אלף) מ"ק

3035. צורת הפירסומים הקוראים להתנדבות לשירות קבע בצה"ל

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום ט' באדר תשל"ה (20 בפברואר 1975):

עם כל החשיבות והחיוניות של הגדלת צבא הק" בע ועם כל היעילות שבמסע הסברה בציבור להת- נדב לצבא הקבע, דרך הפירסום ב"גלי צה"ל" של צבא הקבע, המכריזה עליו כעל מוצר מסחרי, בליווי הצלילים המוכרים מפירסום מסחרי, לרבות ביטויים כגון "בעל איכות מעולה" וכו' — יותר משמועילה, היא פוגמת ופוגעת בהשגת המטרה.

אי לכך יואיל כבודו להשיב לי:

א. האם יש בדעתו להתערב כדי לשנות את מדיניות הפירסום הנ"ל?

ב. מה הן סמכויות משרד הבטחון בכל הקשור במדיניות הפירסום של צה"ל?

שר-הבטחון ש. פרס:

א. לדעת מטכ"ל אכ"א משמשת גם דרך זו כא- חד האמצעים לעידוד התגייסותם של צעירינו לשירות קבע.

ב. האחריות למדיניות הפירסום של צה"ל היא של שר הבטחון.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):

מה לדעתך, אדוני השר?

שר-הבטחון ש. פרס:

לפי דעתי עניין הפירסום הוא עניין של טעם. הוא משתנה עם האנשים ועם הגילים. הואיל ואנו צריכים את כולם, אנו מוכרחים לפנות לטעם מגוון ככל האפשר.

3090. המשך שירותו של סגן-אלוף

גדליה דוד בצה"ל

חברת-הכנסת מ. גרופר שאל את שר הבטחון ביום כ' באדר תשל"ה (3 במרס 1975):

בדו"ח ועדת-אגרנט שהתפרסם הוזכר שמו של סגן- אלוף גדליה דוד כאשם העיקרי במחדל המודיעיני בחזית הדרום במלחמת יום-הכיפורים. לתדהמתי נודע לי שהקצין הנ"ל ממשיך לשרת בצה"ל בתפקיד בכיר.

אבקש להשיב לי:

מה היו שיקולי השר המאפשרים המשך שירותו של סא"ל גדליה דוד בצה"ל לאחר שהואשם במחדל בטחוני כה חמור?

שר-הבטחון ש. פרס:

ועדת-אגרנט קבעה לגבי הקצין הנזכר כי "אין עוד להעסיקו בתפקידי מודיעין". צה"ל קיים ההמלצה והעביר את הקצין מחיל-המודיעין. תפקידו הנוכחי — מנצח בבית-הספר לפיקוד ומטה.

3149. סיבת מותו של קצין אוסטרי מכוח האו"ם

חברת-הכנסת י. שערי שאל את שר הבטחון ביום א' בניסן תשל"ה (13 במארס 1975):

נא להשיב לי:

1. מה היתה הסיבה למותו של הקצין האוסטרי ליאופולד פיסה, מכוח האו"ם, שגופתו נמצאה במוצאי שבת (8 במארס 1975) ליד הדרך שעליה עמד לפטרל ברמת-הגולן?

2. האם פורסמו תוצאות הבדיקה של ניתוח לאחר המוות שנערך במכון הפאטולוגי בדמשק?

שר-הבטחון ש. פרס:

הקצין האוסטרי נפטר בצד הסורי של קו הפ- רדת הכוחות, בבית-החולים של היחידה האוסטרית. סיבת המוות נקבעה כהרעלה כתוצאה מאכילת בשר מקולקל.

סוכנות יו.פי.אי. היתה היחידה שפירסמה הודעה כי "הקצין האוסטרי ליאופולד פיסה נפטר בדמשק מהרעלה חריפה".

3221. יריעה בדבר הקמת יחידה מיוחדת

לפינוי חללים של צה"ל

חברת-הכנסת ה. ויידל שאל את שר הבטחון ביום ז' בניסן תשל"ה (19 במארס 1975):

אבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה שפורסמה ביום 16 במארס 1975 בעתונות ולפיה עומדים להעניק מינוי חירום לרב הראשי, שלמה גורן, כמפקד יחידות פינוי חל- לים של צה"ל במקרה פרוץ מלחמה חדשה?

2. הנכון ששר הבטחון קיים דיונים בנושא זה בדרג גבוה במסגרת שלטונות צה"ל, ובהם גובשה הדעה שמן הראוי להקים יחידה מיוחדת לפינוי חל- לים?

3. מה היא עמדת הרבנות הצבאית הראשית בנו- שא זה?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. התשובה שלילית.

2-3. לאחר מלחמת יום-הכיפורים נדון הנושא של אירגון פינוי חללים והוקמו יחידות מיוחדות לכך במסגרת האוגדות. הדבר נעשה על-דעת הרבנות הצב- אית הראשית.

318. חלוקה של צווים להפעלת צופרים בשבת

חברת-הכנסת מ. פרוש שאל את שר הבטחון ביום ד' באייר תשל"ה (15 באפריל 1975):

במכתב למערכת שפורסם ב"המודיע" מיום ל' בני- סן תשל"ה כותב מר י. לוי מהמושב "יסודות" שב- אזור "נחל שורק":

"בשבת האחרונה, פ' שמיני (כ"ד ניסן תשל"ה), חולקו בישובי האזור צווי-החירום לקבלת הוראות להפ- עלת הצופרים בימי הזכרון".

רצוני לשאול:

שרי-הבטחון ש. פרס :

שאלה ב מותנית בשאלה א, כי אתה שואל אם זה נכון. אם זה לא נכון, אינני חייב תשובה. לגופו של עניין, זה לא עניין פוליטי, כי מיקום מפקדות זה עניין של סוד צבאי.

3306. מותן היתרים לניצול

שטחי אימונים של צה"ל

חבריה-הכנסת י. שריד שאל את שר הבטחון ביום י"ח באייר תשל"ה (29 באפריל 1975):

למטרות אימונים מכריז צה"ל על שטחים שונים ברחבי הארץ כעל "שטחי אש" סגורים. עם זאת נודע לי כי שלטונות צה"ל מעניקים במקרים מסויימים רשיונות שימוש בשטחים אלה, בעיקר לצרכי מרעה בקר לבשר. בעלי הרשיונות יכולים להפיק רווחים גדולים מאוד מעשיית השימוש בשטחים הנ"ל, המשרתים על פני עשרות אלפי דונאמים.

אבקש להשיב לי :

א. האם אמנם מוענקים רשיונות כאלה ?

ב. אם כן — מי בצה"ל רשאי להעניקם ועל סמך מה ?

ג. על-פי אילו קריטריונים מוענקים הרשיונות וב-אילו תנאים ?

ד. מי הם הגורמים והאנשים שהוענקו להם רשיונות כאלה מאז מלחמת ששת-הימים ?

ה. האם ההליכים והנהלים הקיימים להענקת הרשיונות אין בהם, לדעת השר, פתח לטובות-הנאה מכל צד שהוא ?

ו. אם יש חשש כזה, היראה השר לשנות את הנהלים הקיימים כדי שיהיו מבוקרים ומסודרים יותר מבחינה מינהלית וציבורית ?

שרי-הבטחון ש. פרס :

א-ו. ההיתר לניצול שטחי אימונים, או חלקים מהם, למרעה כאשר אין מתקיימים אימונים בשטח וכאשר השימוש בשטח איננו מסכן את חיי המשתמשים בו או את רכושם, ניתן לבעל הקרקע בלבד, דהיינו, למינהל מקרקעי ישראל.

אין צה"ל מוסמך להעניק רשיון לניצול השטח לגורם אחר מאשר מינהל מקרקעי ישראל, כאמור, וזאת להבדיל מרשיון כניסה לשטח סגור, הניתן על-ידי סוגר השטח או מטעמו.

3342. סדרי השירות הניתן לחיילי

צה"ל בחנויות "שקם"

חבריה-הכנסת פ. גרופר שאל את שר הבטחון ביום י"ח באייר תשל"ה (29 באפריל 1975):

חיילים המשרתים בצבא הסדיר באים לחופשה לעתים רחוקות וגם אז בימי שישי ושבת. בידיהם פנסי קסי המצרכים המוקצבים, אך אם הם גרים מחוץ לערים הגדולות, אין באפשרותם לקחת מצרכים אלה, והם טוענים שקשה להם לקחת את כל המצרכים

1. האם יש צורך בהוצאת "צווי-חירום" כדי להפ-עיל את צופרי האזעקה ביום הזכרון לחללי צה"ל ?

2. האם ניתנה הוראה לחלק צווים אלה בשבת ?

3. אם כן — מדוע אי-אפשר היה לחלקם בי-מות החול ?

4. אם לא — האם ננקטו צעדים נגד אלה שחיל-קו את הצווים בשבת ?

5. אילו צעדים נוקט צה"ל כדי למנוע בעתיד הישנות מקרים דומים, הגורמים לרבים עגמת נפש, בנוסף על כאבם ויגונם על נפילת חיילינו, בגין חי-לולי השבת שלא לצורך ?

שרי-הבטחון ש. פרס :

היו אלה צווים רגילים ולא צווי-חירום. הם נמ-סרו להפצה בימי-חול, אך המפיץ, חייל מילואים, החליט על דעת עצמו לבצע את ההפצה בשבת. הח-ייל נתן את הדין על כך.

3290. פסילת פסקה מרבירי הרמטכ"ל

עליירי הצנזור הצבאי

חבריה-הכנסת י. פלומין שאל את שר הבטחון ביום י"ב באייר תשל"ה (23 באפריל 1975):

נודע לי כי הצנזורה הצבאית השמיטה מתוך ראיון, שנערך על-ידי השר נחמן שי עם הרמטכ"ל רב-אלוף מ. גור, שאלה שנשאלה על-ידי המראיין ותשובתו של המראיין בנוגע לעתיד שירותו של אלוף (מיל.) אריאל שרון. נימוקם של אנשי הצנ-זורה היה כי הם אינם מעוניינים שעניין זה ישמש נושא לוויכוח ציבורי ושהצנ"ל יהיה מעורב בו. פרשה זו אירעה ערב יום העצמאות.

אודה לכבודו אם יואיל להודיעני :

א. האם הטענות שצויינו לעיל אכן נכונות ?

ב. אם התשובה ל-א' היא חיובית, באיזו סמכות פעל הצנזור בפסלו ידיעה שאין בה משום פגיעה בבטחון המדינה או גילוי סוד מדיני חיוני ?

ג. מה ההנחיות שהנך עומד להוציא בנדון כדי למנוע הישנותם של מקרים כגון אלה בעתיד, שבהם מעורבים שיקולים שלא לגופו של עניין בהפעלת סמ-כויות הצנזורה ?

שרי-הבטחון ש. פרס :

א, ג. נמסר לי שהנמקת הצנזורה לפסילת תשו-בת הרמטכ"ל בראיון המיוחד לסיכום השנה ולסקירת הבעיות העיקריות של צה"ל היתה בכך, שבפסקה זוהה מיקום המפקדות של האלופים במילואים טל ושרון.

היו"ר י. ישעיהו :

שאלה נוספת לחבריה-הכנסת פלומין.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

ניתנה תשובה רק לשאלות א ו-ג. מה באשר לשאלה ב ?

5. אם לא כל הקבלנים המורשים מקבלים אינ-פורמאציה על קיום המכרזים, מה הם הקריטריונים שעל-פיהם נקבע מי ישתתף במכרז?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. עלי-פי הוראות משרד הבטחון מוזמנים להשתתף בכל מכרז קבלנים שאושרו לעבודות בשביל הממשלה על-ידי ועדה בין-משרדית ובעלי זיכוי בטיחוני.

המספר המינימאלי של קבלנים שמוזמנים להשתתף בכל מכרז תלוי בהיקף העבודות. כך, למשל, חובה להזמין לפחות שבעה קבלנים בכל מכרז שהיקפו עולה על 150,000 לירות.

2. מכרזי משרד הבטחון נמסרים למתחרים במשרד רדי היחידה הנוגעת בשירותי הבינוי, או נשלחים על-ידי שליח מיוחד או בדואר רשום.

3. התשובה חיובית.

4. תוצאות המכרז נמסרות אך ורק לקבלנים שהשתתפו במכרז.

5. הקריטריונים הם: (א) רישום כקבלן מוכר; (ב) זיכוי בטחוני; (ג) רישום בהיקף עבודות מתאים; (ד) עומס בעבודות אחרות; (ה) מידת ההיענות להשתתף במכרזים קודמים; (ו) מידת השיתוף במכרזים קודמים; (ז) לקבלנים שביצעו עבודות בעבר — כושר הביצוע וטיב הביצוע.

יצוין כי זה לא מכבר מונתה ועדת מומחים במשרד הבטחון, שמתפקידה לבחון מחדש כל דרכי הבחירה של קבלנים וספקים באמצעות מכרזים, לרבות הליכי המכרזים.

כדי להדגיש את ההיבט הציבורי-אובייקטיבי בני-הול המכרז יותפסו בוועדות המכרזים החל מחודש יולי שנה זו נציגי ציבור, בעלי סמכות וטו.

3391. העסקת פועלים ערבים מן השטחים כעבודות ביצורים

חבריה-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום כ"ו באייר תשל"ה (7 במאי 1975):

מצורף בזה קטע ממכתב ששלח אלי חייל מילואים לאחר שחזר משירותו הצבאי הביתה.

הנני שואל:

א. האם נכון שצה"ל מעסיק קבלנים פרטיים, המעסיקים פועלים ערבים מהשטחים המוחזקים בבניית מערכי הביצורים הקדמיים של צה"ל?

ב. איך יכול כבוד השר להרץ את האספקט הבטחוני החמור במעשים הללו, הנעשים במערכת הבטיחון?

ג. איך חושב כבוד השר להתמודד עם האספקט החינוכי-פנימי של התופעה הזו, שתושבי השטחים צריכים להכין ביצוריי-מגן לכוחות צה"ל?

ד. מתי יורה השר להפסיק תופעה זו ומתי ידווח על כך לכנסת?

החודשיים בבת-אחת בשק"ם הנייד, המגיע אליהם מעתה.

בעבר היו מאפשרים להורים לקחת את המצרכים בשביל בניהם, אך כיום ניתנה הוראה שרק חייל במדים רשאי לקבלם.

ברור שהבעיה אינה קיימת לגבי המשרתים בערים בחילות לא-קרביים. המקופחים הם המשרתים בחילות קרביות רחוקות מהבית. אבקש להשיב לי:

מה בדעתו לפעול לתיקון עיוות זה?

שר-הבטחון ש. פרס:

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת הנכבד, כי הגיש שאילתה זוהי לפני כשנה, ומספרה 909.

תשובתי 30 ביולי 1974 לשאילתה היא עונה גם על השאילתה דהיום.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת גרופר.

פסח גרופר (הליכוד):

בקשר לתשובה שניתנה אז ולתשובה שניתנה היום, אדוני השר, העובדה היא שחיילים המשרתים ביחידות קרביות ובאים רק פעם בחודש או אחת לתקופה ארוכה יותר ובשעות הערב וצריכים לחזור אינם מגיעים ל"שקם". שאלתי היא: מה עושים ומה אף-שר לעשות כדי שהבחורים יוכלו להגיע ל"שקם", כי להורים לא רוצים לתת את המצרכים.

שר-הבטחון ש. פרס:

"השקם" בא אל החיילים.

פסח גרופר (הליכוד):

"השקם" לא מגיע לחרמון.

שר-הבטחון ש. פרס:

אם "השקם" לא מגיע לחרמון, אתה יכול להגיש לי שאילתה בנדון. אני יכול לבדוק את זאת גם ללא שאילתה. אבל אי-אפשר לפתוח את חנויות "השקם" בלילה. להורים יש זכויות לקנות ב"שקם", וזכויות אלה ידועות לכל ההורים.

3361. סדרי פירסום מכרזים על-ידי משרד הבטחון

חבריה-הכנסת ב. מואב שאל את שר הבטחון ביום כ"ד באייר תשל"ה (5 במאי 1975):

שאלותי הן:

1. האם כל הקבלנים הרשומים כקבלנים מורשים במשרד הבטחון מקבלים אינפורמאציה על המכרזים, ואם כן — באיזו צורה?

2. האם מתפרסמים המכרזים של משרד הבטחון, ואם כן — באיזה אופן?

3. האם נמסרות התוצאות של המכרזים למשתתפים במכרז?

4. האם נמסרות תוצאות המכרז לידיעת כלל הקבלנים המורשים?

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— שאילתות ותשובות (פרס, י. תמיר, שער, גרופר, ישעיהו, ג. כהן) —

3. במברקי לראש עיריית חברון כתבתי: ניתנו הוראות לכוהנות הבטחון לאחוז בכל האמצעים הדרושים כדי לשמור על שלום התושבים, בני שני הערים, ולכבד במלואם את הסדרים הקיימים לגבי מערכת המכפלה. במערה יקיימו התנאים למתפללים לבקר בה בהתאם ללוח השעות ולמקומות המוסמכים. כמוך אני מתפלל לבורא עולם שיתן לאנשים תבונה לחיות ביחד ביחסי שלום. אולם פרט לתפילה זו חובתנו היא לנקוט את כל האמצעים הדרושים שאכן השלום והתבונה ישלטו בכל מעשינו ובכל המיזמות, ובמקומות הקדושים במיוחד.

3464. המשך שירותו של סגן-אלוף

גדליה דוד בצה"ל

חברת-הכנסת ס. גרופר שאל את שר הבטחון ביום ח' בסיון תשל"ה (18 במאי 1975):

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם סגן-אלוף גדליה דוד, אשר שמו הוזכר בדו"ח ועדת-אגרנט, מוסיף לשרת בתפקיד בכיר בצ"ח?

2. מה היו שיקולי כבוד השר להשארתו בשרות פעיל בצה"ל?

שר-הבטחון ש. פרס:

1—2. אין לי מה להוסיף לנאמר בתשובתי מהיום לשאלתהך מס' 3090.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרופר.

ספח גרופר (הליכוד):

אדוני השר אמר בתשובתו כי סגן-אלוף גדליה דוד הועבר לתפקיד אחר בצה"ל. לפי המידע שבידי הוא מדריך באותו תפקיד שקוראים לו "מודיעין". האם ייתכן שאדם כזה ימשיך להדריך במודיעין?

שר-הבטחון ש. פרס:

לפי מיטב ידיעתי הוא איננו מדריך במודיעין, אלא מדריך בפו"ם. אמנם גם שם מדריכים בנושא מודיעין, אבל לא הוא. על כל פנים אני אבדוק את הנקודה שהעלית.

3466. הנחת זרים מטעם אירגוני

הלוחמים ביום הזכרון הכוללי

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום ח' בסיון תשל"ה (18 במאי 1975):

מנהג נאה נקבע כאשר הוחלט שביום הזכרון הכללי יונח בבתי-הקברות זר עליידי נציגי שלוש המחתרות. בהוראות לטקס נקראו הג"ל "אירגוני הלוחמים".

כעבור שנים מספר הפך השם "אירגוני הלוחמים" ל"אירגון הלוחמים". מוכן שאיש מהקהל אינו יודע על איזה אירגון מדובר.

השנה נעשה צעד נוסף. בנספח מס' 1 עדיין מוזכר נציג "אירגון הלוחמים" בין אלו העומדים במסדר

שר-הבטחון ש. פרס:

א—ד. צה"ל מעסיק קבלנים ופועלים — יהודים וערבים, תושבי ישראל והשטחים — בעבודות שונות, לרבות עבודות ביצורים. העסקת עובד בפרויקט בטחוני ומיתקן צבאי מותנית בסיווגם הבטחוני של העבודה ושל המיתקן, ואין לכך כל שייכות למקום המגורים, התושבות או השייך הלאומי של העובד.

העסקת תושבי השטחים עליידי גורמי צה"ל, אם זו אינה סותרת שיקול בטחוני, תואמת את מדיניות הממשלה לגבי בעיות התעסוקה של תושבי השטחים.

3417. ידיעות בדבר תיאום צבאי בין

מדינות ערב לקראת מלחמה

חברת-הכנסת י. תמיר שאל את שר הבטחון ביום א' בסיון תשל"ה (11 במאי 1975):

עתונות המדינות השכנות, ובעיקר זו של הלבנון, חוזרת ומפרסמת שראשי מדינות ערב שנתכנסו בסוף אפריל בריאד שבסעודיה החליטו על תיאום מלחמתי נגד ישראל והכנת הכוחות הצבאיים להתקפה על המדינה.

בקשר לפירסומים אלו אבקש את השר להשיב לי:

1. מה אמת בפירסומים הנ"ל?

2. היש סימנים בשטח הצבאי והמדיני המרמזים על החלטה כנ"ל?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. אין ספק שיחד עם הנושאים המדיניים נדון גם התיאום הצבאי שבין מצרים וסוריה.

2. הכנות צבאיות מתקיימות בשני הצבאות משך כל הזמן וזאת לפני ועידת ריאד ואחריה וללא כל קשר עמה.

3446. הפרעת תפילת המוסלמים

במקרת המכפלה

חברת-הכנסת י. שער שאל את שר הבטחון ביום ד' בסיון תשל"ה (14 במאי 1975):

אבקש לדעת:

1. מה היתה סיבת התקרית שאירעה ב-10 במאי 1975 במערת המכפלה בין המתפללים היהודים לבין שייך חפאז?

2. האם הופר עליידי צד כל שהוא ההסכם שהורשג בזמנו בנוגע לתפילה של יהודים ומוסלמים במערת המכפלה?

3. מה יעשה שר הבטחון כדי למנוע הישנות תקריות כאלה בעתיד וליישר את ההדורים בנדון?

שר-הבטחון ש. פרס:

1—2. הסיבה לתקרית היתה שקבוצה גדולה של מתפללים יהודים נכנסה למערה בזמן תפילה המוסלמים והפרעה לתפילה. הנכנסים גרמו גם לתקרית לא רק עם השייך הנוכח בשאלתה אלא גם עם אנשי צה"ל.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מאוד מבקש שחברי הכנסת יתרגלו לכך שאפי' שר לשאול רק שאלה נוספת אחת לאחר תשובה על שאילתה. הלוואי והיינו מגיעים לכך שהיה מתקיים ביורר סביב שאילתה, אבל עדיין לא הגענו לכך.

גאולה כהן (הליכוד):

אם כך, אולי אפשר לשאול את היושב-ראש מדוע לא מגיעים לכך.

3468. טיפוח המוטיבאציה הלאומית כצה"ל

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום ח' בסיון תשל"ה (18 במאי 1975):

ב"הארץ" פורסם לפני כחודש מאמר המספר על פיתוח ניכר אצל קציני צה"ל באשר לידע תולדות עם ישראל וארץ-ישראל, והקושר את הפיחות במו"טיבאציה הלאומית, בנכונות הפיסית והנפשית לעמוד במבחנים הקשים, עם טיב מערכת החינוך בבתי-הספר.

לנוכח העובדה שתכנית הלימודים החדשה בתי-כון — שלוש שנים לפני ההליכה לצה"ל — מאפשרת לתלמיד תיכון, אם ירצה בכך, לא ללמוד בשנים אלו אפילו שעה אחת ממורשתו היהודית שלאחר התנ"ך ותולדות עמו וארצו עד מאה השנים האחרונות — אורך אם תשיב לי:

1. האם רמת המוטיבאציה הלאומית, הידע וה-תודעה של קציני צה"ל (הצוערים) היום בנושא תולדות העם והארץ מספקים את הדרישות של צה"ל?

2. האם קיים קשר קבוע של תיאום והחלפת דעות בין משרד הבטחון ומשרד החינוך והתרבות בדבר חינוגה של תכנית הלימודים שבשנתיים, שלוש שנים של התיכון, בייחוד בחומר המשמעותי למוטיבאציה הלאומית ולכושר הפיסי והנפשי לעמוד במבחנים קשים?

3. באיזו מידה נערך קצין חינוך ראשי כדי לתקן את הנוק שכבר נגרם מבחינה זו למתגייסים?

שר-הבטחון ש. פרס:

1, 3. אין לנו כלי מדידה מדויקים שמסוגלים לקבוע האם רמת המוטיבאציה הלאומית הולמת את הדרישות.

צה"ל רואה חשיבות רבה בקיום בסיס אידיאולוגי מוצק לחיילים.

מערכת החינוך הצה"לית מטפלת בהקניית ידע ותודעה, ובאמצעותם היא משתדלת לטפח את המוטיבאציה של החיילים.

היא מלווה את מסלול ההכשרה של החיילים והמפקדים החל מטירונות וכלה בבית-הספר לפיקוד ומטה. בכל השלבים משולבים בתכניות האימונים שיעורים בנושאים אלה. מתבצעת הסברה שוטפת באמצעות הרצאות ביחידות, ימי עיון וסידרות הסברה לחיילים בנות שבוע במסגרת יחידות הסברה לחייל.

הדרכה בידיעת הארץ — שעיקרה מכוון לאהבת הארץ — מתבצעת במסגרות של טיולי יחידות, סיו-

ומניחים זרים. אך בנספח מס' 2 מתברר שאין נציג לאירגון זה, והוא איננו מוזכר כלל בין יתר הנציגים הניצבים מאחורי השר. השנה, אם בכלל הונח זר מטעם "הלוחמים", היה זה זר אנונימי שלא הוזכר עליו בטקס ושנבלע בין הזרים של המוסדות ובתי-הספר.

אורך אם תשיב לי:

מה בדעתך לעשות כדי שהדבר יתוקן להבא וג' ציגי שלוש המחותרות (או "אירגוני הלוחמים") יוכלו לתת כבוד ביום הזכרון הכללי לחבריהם שנפלו?

שר-הבטחון ש. פרס:

לזר הפרחים של אירגוני הלוחמים היו מוצמדים השנה, כבכל שנה, שלושה סרטים ועל כל סרט נר-שם שמו של האירגון במחותרת — הגנה או אצ"ל או לח"י.

הובטח לי, שבעתיד הקרוב ידאגו שייכתב: איר-גוני הלוחמים, בלשון רבים.

3467. שאלת שינוי מעמדם של

הר-הבית ומערת המכפלה

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום ח' בסיון תשל"ה (18 במאי 1975):

מאחר שהר-הבית ומערת המכפלה מקודשים לעם היהודי אורך אם תשיב לי:

מדוע לא יופקעו הר-הבית ומערת המכפלה מב-עלות ה"ווקף" המוסלמי, עם זכות גישה וחופש פער-לה למוסלמים?

שר-הבטחון ש. פרס:

העניין אינו נושא לשאילתה אלא לדיון מדיני.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):

האם אפשר לדעת מדוע העניין אינו נושא לש-אילתה אלא לדיון מדיני?

שר-הבטחון ש. פרס:

אני לא חושב שיש לי להוסיף להשכלה הטב-עית של חברי הכנסת על-ידי טיעון משלי, אבל להח-רים את מערת המכפלה ואת הר-הבית — אני משי-איר לשיפוט חברי הכנסת אם הנושא הזה הוא נושא לשאילתה או לדיון מדיני.

גאולה כהן (הליכוד):

נושא כל כך פשוט הפך להיות פרובלמאטי כל כך שצריך לקיים עליו דיון מדיני.

שר-הבטחון ש. פרס:

גברתי, מזה מתחיל הדיון המדיני.

גאולה כהן (הליכוד):

זוהי הבעיה.

רים, סידרות חיילים בבתי-ספר שדה ובהדרכה שו"ט במסגרת התרגילים בשטחי האימונים בחלקי הא"ר השונים.

2. לא.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):

אם התשובה לשאלה 2 היא לא, זאת אומרת שלא קיים קשר קבוע של תיאום והחלפת דעות בין משרד הבטחון לבין משרד החינוך בנושא זה. האם שר לדעת אם בדעתך לקיים קשר ותיאום כאלה?

שר-הבטחון ש. פרס:

יש חלוקת עבודה: משרד החינוך מטפל בנוער עד צה"ל ובצה"ל הצבא הוא גם משרד החינוך של הנוער.

גאולה כהן (הליכוד):

אבל יש גם תלונות רבות של קציני צה"ל על מערכת החינוך.

שר-הבטחון ש. פרס:

יש גם תלונות הפוכות. אינני בטוח שנוכל למנוע אותן.

גאולה כהן (הליכוד):

אתה לא חושב שצריך להיות תיאום כזה?

שר-הבטחון ש. פרס:

לא. המסגרת הצבאית אינה בנויה על תיאומים אלא על פיקוד, והאחריות היא כוללת. בצבא לא מתאמים — בצבא מפקדים.

3494. העדר חיילות בין מקבלי אותות

הגבורה, העוז והמופת

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר הבטחון ביום " בסיון תשל"ה (20 במאי 1975):

ביום שיחרור ירושלים חולקו אותות הגבורה, העוז והמופת לעשרות רבות של חיילים וקצינים.

אודה לכבודו אם יודיעני:

האם אמנם לא נמצאה אף לא חיילת אחת בצבא הגנה לישראל הראויה לאחד האותות האלה?

שר-הבטחון ש. פרס:

מסתבר שהחיילות אינן נוטלות חלק פעיל בקרב בות עצמם ומכאן שלא נמצאה, לצערי, אפשרות להעניק לאחת מהן אחד מאותות הגבורה, העוז או המופת.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (המערך):

כבוד השר, האם אין חיילת הזכאית לאות המופת, אם לא לעיטורי הגבורה והעוז?

שר-הבטחון ש. פרס:

כל שלושת האותות האמורים קשורים בהשתתפות בקרב.

3511. תוצאות ההתפוצצות במפעלי תע"ש

חברת-הכנסת י. שערי שאל את שר הבטחון ביום " בסיון תשל"ה (20 במאי 1975):

אבקש לדעת:

1. בכמה הסתכמו הנזקים בבתי האזרחים שניזקו בעקבות ההתפוצצות שאירעה במפעלי תע"ש ב-17 במאי 1975?

2. מה הוא מספר התביעות שהוגשו?

3. כיצד יפצה משרד הבטחון אזרחים אלה?

4. האם תואץ העברת מפעל תע"ש, ומתי יחלו ביוזמה זו?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. עד 2 ביוני 1975 אושרו 2,394 תביעות, המסתכמות ביותר מ-1.5 מיליון לירות.

2. יותר מ-3,000.

3. שמאים מוסמכים בודקים את התביעות וממליצים על סכום הפיצויים. אם התובע מקבל את ההערכה — מועברת אליו התמורה מיידית. אם לאו — מובא עירעורו להחלטת ועדת עררים לשמאות שליד משרד הבטחון. הטיפול הוא מהיר ותוך פישוט מירבי של הנהלים.

4. תשובתי מיום 27 במאי 1975 לשאלתה מס' 3493 של חברת-הכנסת מרדכי בן-פורת עונה גם על שאלתך.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת שערי.

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):

האם ניתנו הוראות לנקיטת אמצעי זהירות נוספים על-מנת למנוע מקרים כאלה בעתיד?

שר-הבטחון ש. פרס:

בסך-הכל גם במקרה הזה ננקטו אמצעי זהירות ולכן לא נגרם אסון קשה באמת. אולם ודאי שאי-חרי כל אסון כזה נוקטים אמצעים נוספים ומפיקים לקחים.

3542. תכנון של ההפסקה הנוגעת לתפילות

ולביקורים במערת המכפלה

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום " בסיון תשל"ה (21 במאי 1975):

בהסכם שנחתם בין שר הבטחון לבין נכבדי העיר חברון ביום כ"ד בתמוז תשכ"ז קיימת בדיעבד הפ"ל לטובת המוסלמים, לעומת היהודים, בביקורים ובתפילה במערת המכפלה. דבר זה מתבטא באיסור תפילה בימים, בשעות ובמקומות מסוימים (במיוחד בחודש תשרי, שבו חל גם צום הרמדן), באיסור הנ-

בחברון; רק לאחר בדיקות של מומחים נקבע מי-קומו המדויק של בית-הכנסת.

הבדיקה העלתה כי בית-הכנסת נהרס בתהליך הדרגתי מאז נפסק הישוב היהודי בחברון והוא נח-רב, כנראה, סופית בשנת 1959, כאשר במקום נותרו שרידים מעטים.

באזור זה הוקם בשנת 1959 שוק סיטונאי והאחר שבו מצויים שרידי בית-הכנסת האמור מצוי בצמוד לו.

2, 4, 5. הממשל הצבאי בודק עתה דרכים כדי לנקות את האתר ולשמרו.

היו"ר י. ישעיהו:
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):
נכון שעד לפני כמה שנים לא אותר בית-הכנסת, אבל נכון גם שכאשר אותר, לא נעשה הדבר ביזמה של מומחי הממשל הצבאי אלא ביזמת אנשים פרי-טיים. אילו זה היה תלוי באנשי הממשל הצבאי, האם נכון, כבוד שר הבטחון, שבית-הכנסת לא היה מאותר עד היום?

שר-הבטחון ש. פרס:
לא אוכל להשיב על שאלה זו, כי פשוט אינני יודע. אני יכול רק להבטיח לך שיחסם של עובדי הממשל הצבאי לבית-הכנסת העתיקים והחדשים, הה-רוסים והשלמים, אינו נופל מיחסו של כל אדם אחר.

גאולה כהן (הליכוד):
אבל האם אוכל לקבל תשובה לשאלתי?

שר-הבטחון ש. פרס:
אם תגיש שאלתה.

3615. מיקומה של חנות ה"שקם" במיצפה-רמון

חברת-הכנסת י. בארי שאל את שר הבטחון ביום י"ט בסיון תשל"ה (29 במאי 1975):

חנות ה"שקם" במיצפה-רמון מתנהלת בצריף אס-בסט הנמצא באזור מגורים חדש.

אבקש לדעת:

מדוע הנהלת ה"שקם" אינה מעתיקה את החנות למקום מתאים במיצפה-רמון?

שר-הבטחון ש. פרס:
חברת "שקם" חייבת לכסות את הוצאותיה ולספק מקורות מימון לפיתוחה ממקורותיה שלה.

השירותים שהיא מעניקה לחיילינו בבסיסים הצב-איים ולמשפחות החיילים באזורי-פיתוח גושאים עמם הפסדים ניכרים. אחת מחגירות אלה הוקמה בשנת 1968 במיצפה-רמון, במבנה טרומי, בשיכון למשפחות אנשי קבע, והיא נושאת הפסדים עד היום.

חברת "שקם" לא תוכל, על כן, לממן את הק-מתה, לפחות בשלב זה, של חנות חדשה במקום.

פת דגל ישראל במקום, אפילו ביום העצמאות, באי-סור עריכת טקסים יהודיים במקום, באיסור השימוש בשופר בחודש אלול והסליחות, ועוד.

אודך אם תשיב לי:

האם בדעתך לשקול ביטול או שינוי סעיפי ההס-כם הג'ל באופן שתיומנענה ההפליה וההשפלה הנג-רמות בעטיים למתפללים ולמבקרים היהודים במערת המכפלה?

שר-הבטחון ש. פרס:
הסכם הוא הסכם והוא מבוסס על החלטת הממ-שלה ולא נשאר אלא לקיים את תכנו.

היו"ר י. ישעיהו:
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):
מדוע תשובתך כל כך כוללת?

שר-הבטחון ש. פרס:
מחוסר יכולת לבחון בתשובה אחרת.

3565. שימור שרידי בית-הכנסת
"אברהם אבינו" בחברון

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום ט"ז בסיון תשל"ה (26 במאי 1975):

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מה היא נכונות הידיעה שהמקום המשמש היום בחברון לאיסוף הזבל של השוק הסיטונאי, מקום-מרבץ לעזים וחמורים, מקום שם עושים בני-אדם את צרכיהם, הוא המקום בו היה לפני הרובע הי-הודי בחברון?

2. אם אכן כך הוא, אילו צעדים בדעתך לנ-קוט היום, שמונה שנים של שלטון ישראלי על העיר, לפינויים והעברתם של דיירי חורבות הבתים היהו-דיים הקיימים עדיין למקומות אחרים בסביבה?

3. האם הידיעה שהמרתף המשמש כיום כדיר עזים, ברחבה שהיתה לפני הרובע היהודי וזוהה, לאחר חקירות ומדידות מדויקות של האדריכל י. פינקרפלד ז"ל (ראה "מעריב" מכ"ז בסיון תשל"ג), כאתר בית-הכנסת "אברהם אבינו", העתיק והמקודש ביותר בעיר חברון, נחקרה על-ידי משרדך ואושרה נכונותה?

4. אם כן — מה בדעתך לעשות למניעת חילול הקודש הגרם לשרידי בית-הכנסת הג'ל, לשיקומם ושמירתם?

5. מה הסיבה שעד היום לא נקבע ברובע הי-הודי שלט שיציין את העובדה שפה נעשה פוגרום ביהודים בתרפ"ט וישמש זכרון לחללים?

שר-הבטחון ש. פרס:

1, 3. במשך תקופה ארוכה לא היה ברור בו-דאות מיקומו המדויק של בית-הכנסת על שם אב-רהם אבינו, שהיה בעבר מצוי בתחומי הרובע היהודי

ד. חוק בנק הדואר (תיקון מס' 3), תשל"ד—1974 * (קריאה ראשונה)

עיסקאות ומחזור הכספים במקומות אלה הסתכם ב־350 מיליון לירות, לערך.

נוסף על פעולותיו בהעברת כספים — ותוך כדי כך ביצוע תשלומים בשביל חברת החשמל, הביטוח הלאומי, שירותי הטלפון ורשות השידור — יצר בנק הדואר גם כלים בנושא ניהול חשבונות. הבנק מספק ללקוחותיו שירותים של ביקורת בהתאמה של תק-בולים ותשלומים שהם מבצעים באמצעותו. הבנק מספק לבעלי החשבון תמצית יומית עם פירוט העיס-קאות וציון היתרה המעודכנת, וזאת נוסף על שירותים מיוחדים נוספים בתחום הדיווח החשבוני ועי-בוד הנתונים.

הבנק שוקד כל העת על טיפוח תודעת החסכון בקרב הציבור הישראלי ומקדיש שימת-לב מיוחדת למתן שירות יעיל, אדיב ואמין. שאפתו של הבנק למתן שירות טוב יותר ללקוחותיו ורצונו לקיים את שירותיו בדרגה גבוהה של מהירות ויעילות עומדים ביסודו של החוק המונח לפניכם, רבותי חברי הכנסת.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק לתי-קון חוק בנק הדואר, תשל"ד—1974, מיועדת למלא את הצרכים האלה: (1) לאפשר לבנק הדואר לתת שירותים טובים יותר ללקוחותיו על-ידי ניצול האפ-שרויות במחשב המופעל על-ידי הבנק; (2) להיענות לדרישות מסויימות של הלקוחות שלא ניתן למלאן בהעדר סמכות חוקית; (3) לקבוע סדרי מינוי חד-שים בתום כהונתם של יושבי-ראש הבנק ושל חברי מועצתו. התיקונים הנזכרים באים להיטיב עם הל-קוחות ולשפר את מסגרת פעילותו של הבנק.

אתעכב עתה במשפטים ספורים על כל אחד מן התיקונים שבהצעת החוק. כידוע לחברי הבית, חוק בנק הדואר מסמך את בנק הדואר לעסוק בפעילויות בנקאיות שעניינן עידוד החסכון והקלה בהעברת כס-פיים. לבד משתי פעולות אלה אין בנק הדואר מוסמך להיכנס לפעילויות הבנקאיות המקובלות, ואין כיום כוונה לשנות מסגרת זו בהצעת החוק המונחת לפ-ניכם. אולם יש שירותים מסויימים המבוקשים על-ידי לקוחותיו של הבנק, שירותים שבמהותם הם גל-ווים לשירותים הניתנים כיום על-ידי הבנק במסגרת החוק הקיים.

אחד השירותים האלה עניינו השטרות לגוביינה. מבנהו המיוחד של בנק הדואר, הפרוס על פני כל הארץ, מאפשר לו לטפל בשטרות לגוביינה של מו-טביו בעלות נמוכה וביעילות. משום כך מתרבות והול-כות הפניות לבנק לקבל לידיו את הטיפול בשטרות אלו של מוטביו, בלי שהדבר יטיל על הבנק אח-ריות כספית. מוצע איפוא לקבוע בחוק שבנק הדואר יהיה מוסמך לתת שירות זה ללקוחותיו תמורת אגרה שתקבע.

שירות נוסף הנדרש על-ידי לקוחותיו של הבנק

הי"ר 5. ישעיהו:

אנחנו עוברים לסעיף ג' בסדר-היום של ישיבה זו: חוק בנק הדואר (תיקון מס' 3), תשל"ד—1974 — קריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר התק-שורת חברי-הכנסת מויאל.

סגן שר התקשורת א. מויאל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשה-נא לי, אדוני היושב-ראש, לברך אותך בראשית דברי בבר-כת "ברוך הבא" לרגל שובך מביקור בארץ ידידותית בשליחות הכנסת. אני סמוך ובטוח שיחד עם חברי המשלחת שעמדת בראשה ייצגתם בכבוד ובגאווה את הכנסת ואת העם בישראל. ברוך אתה בבואך.

משה ורטמן (המעמד):

התקשורת היתה בסדר.

הי"ר 5. ישעיהו:

תודה רבה בשם כל חברי המשלחת.

סגן שר התקשורת א. מויאל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם הנחתה של הצעת החוק לתיקון חוק בנק הדואר, תשל"ד—1974, רצוני לומר מלים מספר על פעולתו הכוללת של בנק הדואר.

הבנק פועל בתחומים של העברת כספים במשק ועידוד החסכון, וזאת כאשר יש בידי כל אזרח האפ-שרות לעשות פעולות גם בבנקים אחרים. העובדה שמדי יום מתבצעות כ־80,000 עיסקאות בממוצע מו-כיחה כי שירותי בנק הדואר עומדים בתחרות עם בנקים אחרים, הן במערכת התעריפים והן בטיב השי-רות. בתחום העברת הכספים נותן הבנק שירותים לפרטים ולחברות, למוסדות ולמשרדי ממשלה. הבנק מבצע פעולות גבייה ותשלומים מגוונים בשביל לקו-חותיו בשיעורים ההולכים ומתרחבים, כך שבשנת הכספים האחרונה, שנת 1974/75, ביצע בנק הדואר כ־23 מיליון עיסקאות במחזור כספי כולל של כ־43 מיליארד לירות.

שירותיו רבים ופריסתם רחבה, פעולותיו מתבצ-עות באמצעות רשת ענפה של נקודות פעולה הפרושה על כ־650 סניפים וסוכנויות דואר ברחבי הארץ. כ־1,300 אנשים מאפשרים ביצוע פעולות כספיות בכל נקודת ישוב במדינה. בנק הדואר מגיע גם באמצעות הדואר הנע לישבים מרוחקים שונים, שבהם אין שירותים בנקאיים רגילים. במקומות אלה מקבלת פעולתו מש-מעות מיוחדת.

אין ספק שמשמעות כזו מתלווה לפעולתו של הבנק בשטחים, שם משמש בנק הדואר גורם בעל ערך מיוחד בפעילות הכלכלית. בשנת הכספים הא-חרונה ביצע בנק הדואר בשטחים יותר מ־660,000

נתו של יושב-ראש בנק הדואר לחמש שנים, ואילו את תקופת כהונתם של חברי המועצה לשלוש שנים.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לקבל בקריאה רא-שונה את תיקון חוק בנק הדואר כמוצע עליי ולי-העבירו אחר כך לוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו :

גרשמו חברי כנסת אחדים והם יקבלו רשות די-בור בשיעור של עד 10 דקות. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבוחצירא, ואחריו לחבר-הכנסת דרניצקי (יו-דין). חברי-הכנסת אבוחצירא איננו. האם חברי-הכנסת דרניצקי (יודין) ישנו ? — איננו. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אנקוריון.

ארי אנקוריון (המערך):
מחקתי את שמי.

היו"ר י. ישעיהו :

נשאר חברי-הכנסת קורפ. האם הוא ישנו ? איננו. האם סגן שר התקשורת רוצה להוסיף דבר-מה ?

סגן שר התקשורת א. מויאל :
לא.

היו"ר י. ישעיהו :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את חוק בנק הדואר (תיקון מס' 3), תשל"ד—1974, לוועדת הכלכלה.

סגן מוזכר הכנסת ש. יעקבסון :
סגן השר הציע להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

דוד קורן (המערך):
ועדת הכנסת תחליט.

היו"ר י. ישעיהו :
השאלה היא אם יש שתי הצעות.

מה מציע סגן שר התקשורת ?

סגן שר התקשורת א. מויאל :
להעביר לוועדת הכספים.

יצחק מודעי (הליכוד):
יש הצעה אחרת : לוועדת הכלכלה.

היו"ר י. ישעיהו :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה שעליה תחליט ועדת הכנסת.

ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק בנק הדואר (תיקון מס' 3), תשל"ד—1974, לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

הוא שירות-עזר למיון נתונים ובקרה על-אודות הפ-עילות בחשבונות הלקוחות. עם לקוחות אלה נמנים מוסדות וגופים במדינה, כגון המוסד לביטוח לאומי, קופות-החולים למיניהן, רשות השידור, חברת החש-מל, מוסדות כלכליים, רשויות מקומיות ועוד, אשר פקדונותיהם בבנק הדואר מסתכמים בסכומים נכב-דים. בחשבונות של לקוחות אלה מתקיימת תנועה ערה מאוד בתקופות זמן קצרות יחסית. הפעלת המח-שב לניהול החשבונות בבנק הדואר מעלה את האפ-שרות לפני הבנק לתת ללקוחותיו, תמורת תשלום, שירות ניקוב, כגון מתן פירוט מיוחד של שקים שנפרעו או שלא נפרעו בכל בתי הדואר או באזור מסוים בארץ, או פרט ענייני אחר על מהות העיס-קאות שבוצעו, מיון ספציפי של חייבים וזכאים בחש-בון, עבודות ביקורת מיוחדות של התנועה בחשבון ועוד. הדרישות מצד הלקוחות לשירותים אלה הן רב-גוניות הן מבחינת המהות והן מבחינת ההיקף. מצב דברים זה מחייב שהיחסים בין הבנק לבין הלקו-חות יתבססו על הסכמים שייערכו בין הצדדים הן לגבי פרטי השירות והן לגבי התשלומים שהלקוח יחוייב בהם.

הואיל ובנק הדואר מסוגל לספק למוטביו את שירותי-העזר הנ"ל בעלות נמוכה — וזאת משום שהנתונים הבסיסיים מצויים ממילא במחשב שבשי-רותו — והעיבודים המפורטים הם תוצר-לוואי לגביו, מוצע להסמיך את בנק הדואר לספק ללקוחותיו שי-רותי-עזר אלה. השירותים המוצעים ללקוחות, על סו-גיהם, יובאו לאישורה המוקדם של מועצת בנק הדו-אר, ודבר פתיחתם יפורסם ברשומות.

אשר לנקודה השנייה שציינתי, במהלך העסקים השוטף של הבנק קורה כי לקוח מלקוחות הבנק מוסר בלי משים הוראת תשלום המכוסה רק בחלקה על-ידי פקדונו בחשבון הסילוקין. כיום אסור לבנק הדו-אר לכבד הוראת תשלום כזאת. הנסיון לימד את אנשי בנק הדואר כי במרבית המקרים מדובר בחוסר כיסוי של סכומים זעירים. על-מנת למנוע אי-נעי-מויות וטריחה מיותרת מבעלי חשבונות סילוקים בבנק הדואר מוצע שבנק הדואר יהא רשאי להתיר משי-כת-יתר בסכום שלא יעלה על 250 לירות. כבטחון לכיסוי משיכה זו תותר המשיכה רק לבעל חשבון הסילוקים המקיים גם חשבון חסכון בבנק הדואר, ובתנאי שסכום משיכת-היתר לא יעלה על הסכום העומד לזכותו בחשבון החסכון.

הנקודה השלישית והאחרונה נוגעת לסדרי המינורי-החדשים הקשורים בכהונת יושב-ראש המועצה וחב-ריה. ברצוני להעיר : תקופת כהונתו של יושב-ראש בנק הדואר, המכונה גם כיושב-ראש מועצת בנק הדו-אר, וכן תקופת כהונתם של נציגי ציבור החברים במועצת הבנק, אינן מוגבלות בחוק. מצב זה אינו רצוי. בהקבלה לדרך מינוין של המועצות אשר בחו-קים אחרים, ולמען אפשר ריענון ההרכב של מועצת הבנק, מוצע לקבוע תקופת קצובה שבה יכהנו ממלאי-התפקידים הללו. ההצעה היא לקבוע את תקופת כהו-

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק לתיקון פקודת הידיעות הטלגרפיות לעתונות (ישעיהו, י. תמיר); החלטות בדבר אישור הוראות בצווי תעריף המכס והפטור ובצווי מס קנייה (ישעיהו) —

ה. חוק לתיקון פקודת הידיעות הטלגרפיות לעתונות, תשל"ה—1975 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ראות הפקודה למציאות החדשה שנוצרה עם ההתפתחות הטכנולוגית.

כמו כן נמצא שהעונש, שהעתון המעתיק ללא הרשאה ידיעה מוגנת היה צפוי לו, אינו מרתיע שוב והוועדה החליטה להחמיר בנדון, לעומת הצעת הממ"ש, ולהעמיד את עונש המאסר, על העתקה ופירסום ללא הרשאה, על 10,000 לירות לכל עבירה. כן נקבע שסוכנות הידיעות הנפגעת יכולה לתבוע במישרין את העברייני בפלילים, מבלי להיות תלויה בהתערבות המשטרה או התביעה הכללית, והיא רשאית לפי בחירתה גם לתבוע אותו במשפט אזרחי. כן נקבעו חזקות מספר כדי להקל את ההוכחה על עצם הפירסום המוגן ועל מועדו.

מאידך גיסא לא קיבלה הוועדה את הצעת הממ"ש לה לקצר את התקופה שבה תינהג הידיעה שנתפרסמה מהגנת החוק, הוועדה השתכנעה כי עם העברת ייגום, בכוח ובפועל, יש שנמנים עתונים בלועזית, ולציבור הקוראים של אותה עתונות הידיעות אינן מאבדות מה מהר את ערכן כ"חדשות" כמו אצל קוראי העתונים המפרסמים את ה"חדשות" בעברית והן נשארות בשבילים "חדשות" עד כדי שלושה ימים מיום פירסומן הראשון. לגבי העתונות העברית יישארו אי"פוא התקופות שנקבעו בפקודה המקורית ללא שינוי. אדוני היושב-ראש, להצעה המובאת בזה לקריאה שנייה ושלישית לא היו הסתייגויות ואודה לך אם תעמיד אותה להצבעה.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, החוק המובא לפנינו, להצבעה בקריאה שנייה ושלישית, מורכב מחמישה סעיפים, מ"ד עד 5. אני מעמיד את הסעיפים האלה להצבעה בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1, 2, 3, 4, 5 נתקבלו.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק לתיקון פקודת הידיעות הטלגרפיות לעתונות, תשל"ה—1975, נתקבל.

1. החלטות בדבר אישור הוראות: 1. בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 12, 13, 15), תשל"ה—1975; 2. בצווי מס קנייה (סתורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקונים מס' 28, 30, 34), תשל"ה—1975; 3. בצו מס קנייה (סתורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו), תשל"ה—1975 **

ראש ועדת הכספים, שיביא את ההחלטות בדבר אישור הוראות.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר היום: אישור הוראות בצוויים. רשות הדיבור ליושב-ראש

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כנסת ישראל, להביא לאישור הכנסת החלטות בדבר אישור הוראות בצווי תעריף המכס והפטור ובצווי מס קנייה. בר-שותר, אדוני היושב-ראש, אביא את כל הצווים יחד.

הצו הראשון — צו תעריף המכס והפטור (תי-קון התוספת מס' 12), תשל"ה—1975, בצו זה נקבע מכס מגן בשיעור של 25% על חמרי-גלם לייצור תרופות המיוצרות בארץ. עד כה היתה הגנה אד-מיניסטרטטיבית על הייצור המקומי של חמרים אלו בגלל בעיות ביצוע. עם פתרון בעיות הביצוע נחשף היבוא.

בצו זה בוטל הפטור על טובין המשמשים לייצור צינורות השקאה מצופי בטון וחיבוריהם וכן על מעצורים מאגנטיים המשמשים לייצור מכונות לסי-ווג ווצרת חקלאית, כי בשנים האחרונות הופסק הייצור של מוצרים אלה, ולא היה כל יבוא של החמרים.

הצו השני — צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 13), תשל"ה—1975. צו זה מעלה את שיעור המכס על ברזל בניין מ-20%, אך לא יותר מ-350 לירות הטונה, ל-20%+65 לירות הטונה, בעקבות ירידת המחירים בשוק העולמי והפגיעה בכומר התחרות של הייצור המקומי. הצו מקדים את ההעלאה, שכבר אושרה על-ידי הכנסת, מ-1 ביולי 1975 ל-20 במאי 1975.

הצו השלישי — צו תעריף המכס והפטור (תי-קון התוספת מס' 15), תשל"ה—1975. צו זה עוסק בזכויות של נכנסים לארץ. ועדת הכספים, בישיבתה מיום 11 במאי 1975, נתנה את אישורה המוקדם לצו מס קנייה (פטור) (תיקון), תשל"ה—1975, שפורסם בדבד עם צו המכס נשוא אישור זה. בין השינויים שהוכנסו:

(1) הופחתה לצורך הפטור החלקי ממכס תפוסת הבוכנות של רכב מנועי מ-2,000 סמ"ק (מכוניות וולבו) ל-1,750 סמ"ק (מכונית פו'ל), וזאת החל מ-1 בינואר 1976.

(2) ישראלי שיצא מישראל עם הוריו לפני גיל 14 וחזר אליה, יהא זכאי לזכויות עולה לעניין פטור רים ממס בתנאי: א. שהוריו הנכנס לא הועסקו בחוץ-לארץ בשירות המדינה או ההסתדרות הציונית במשך חמש שנים לפני החזרה לישראל, לעומת הגבלה של שלוש שנים בעבר; ב. שהנכנס והוריו שהו לפחות ארבע שנים ברציפות מחוץ לישראל לפני יום הכניסה; ג. שהנכנס לישראל לשירות סדיר בצה"ל שנה מיום כניסתו או הוכיח כי הוא פטור מחובות התייצבות. מטרת הוראה זו לאפשר מתן הפטור גם למי שמשותר מצה"ל מטעמים רפואיים.

(3) מוצע להחליף את ההגדרה של "כלי עבודה" כלכלים הנישאים ביד תוך הגבלת ערכם לכדי 10,000 לירות.

(4) ציוד מיובא על-ידי עולה וזכאים אחרים לצור פרנסתם פטור ממס בתנאים מסויימים. מוצע להורסין תנאי שהזכאי חייב, לצורך קבלת הפטור, להציג רשימות ומסמכים אחרים הדרושים לניהול המפ"על שבשבילו הוא מייבא את הציוד. למנהל תהיה

סמכות לוותר על תנאי זה, אם הוכח שננקטו על-ידי הזכאי כל הצעדים הדרושים לקבלת המסמכים האמורים.

(5) כיום סחורות מיובאות על-ידי זכאי באמצעות תבילות דואר אינן פטורות ממכס, אולם למנהל סמכות לתת פטור. מוצע להגביל את הפטור לשלוש תבילות בלבד תוך שלוש שנים מיום הכניסה.

(6) לרשימת הסחורות הפטורות ממס מייצור מקומי מוצע להוסיף מערכת מכשירים להפעלת גאז.

(7) סעיף 18(ד) לצו שמוצע לחקנו קובע, שבחישוב כל תקופה לצורך מתן הפטור לעולה לא תובא במניין תקופה העולה על שישה חודשים לכל שנה ששהה מחוץ לישראל, ובלבד ששך כל התקופה מיום כניסתו עם תום התקופה שבה הוא זכאי לפטור לא יעלה על שש שנים. מוצע שלמנהל תהיה סמכות להאריך תקופה זו.

(8) מוצע להעניק למנהל סמכות כללית להאריך תקופות הקבועות בצו כתנאי לפטור, או לקצר תקופות מועריות לשהות מחוץ לישראל לצורך קבלת הפטור, וכן לוותר על תנאים שנקבעו בצו, אם לא נתמלאו עקב שירות במלחמת יום-הכיפורים.

הצו הרביעי — צו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 28), תשל"ה—1975. עד לפירסום צו זה נחשבה הקלטה סרט מאגנטי, המיועד למילוי מחסנית, כפעולת השבחה החייבת מס בשיעור 50%. בעוד שהקלטה סרט מאגנטי שבחור מחסנית לא היתה נחשבת כפעולת השבחה החייבת במס. דבר זה פירושו הפליה בין שיטות ייצור שונות; מפעל המייצר קאסטות מוקלטות, אם הוא עושה את ההקלטה לפני מילוי המחסנית, היה חייב במס, ואילו אם היה מקליט כאשר הסרט בתוך המחסנית, היה פטור ממס. הצו מטיל מס זהה בשני המקרים.

כן קובע הצו שיעור מס אחיד על הסוגים השונים של מציתים. מעשית פירוש הדבר העלאת המס מ-35% ל-40% על מציתים מצופים זהב.

הצו החמישי — צו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 30), תשל"ה—1975. ב-1972 נקבעה מדיניות שיש לצמצם את ההגנה הניתנת לייצור מקומי של רכב בשלבים שנתיים. הבני-צוע בפועל החל ב-1973. בהתחשב בעובדה שבמשך השנתיים האחרונות מפעל הרכב בטירת-הכרמל היה בידי כונס הנכסים ולא היו תנאים מתאימים לייצור תהליכי הייצור, בא הצו להחזיר את רמת ההגנה על ייצור מקומי של רכב נוסעים ורכב משלוח עד 2.2 טון לוו שהיתה ב-1972.

השינויים שבוצעו הם:

(1) הפחתת שיעור המכס על מערכת ס.ק.ד. ל-62.5% צור רכב נוסעים ורכב משלוח מ-77.5% ל-62.5%.
(2) השוואת שיעור מס קנייה על רכב נוסעים מיבוא לייצור מקומי ברמה של 72.5% (עד לפירסום הצו היה שיעור המס על רכב נוסעים מהייצור המ-קומי עד 1,300 סמ"ק 67.5% על דגמים ישנים, 70% על דגמים חדשים, ו-72.5% על יבוא.

חבורת ל"ב, ישיבה קט"ו

— החלטות בדבר אישור הוראות בצווי תעריף המכס והפטור ובצווי מס קנייה (קרגמן, ישעיהו); חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) (ישעיהו, הרליץ, קשת) —

אדוני היושב-ראש, צו זה טעון אישורה המוקדם של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. נצביע על כל צו בנפרד.

הצבעה

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 12), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 13), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 15), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 28, תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 30), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 34), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ז. חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית

לארץ ישראל (תיקון), תשל"ד—1974 *

(קריאה ראשונה)

האמת צריכה להיאמר כי זוהי הזדמנות נדירה להתבטא בבית הנבחרים הריבוני של מדינת היהודים בנושא יהודי פאראיסקלאנס. בעניין הקשר שבינינו לבין התפוצות, לאמיתו של דבר, אין לנו במה בבית החשוב הזה.

חברי הכנסת, האננם אנחנו וסטמינסטר הבריטי או הסיים הפולני? שכן תיחום ועדות הכנסת נראה לי חסר בנושא הנוגע לעניין המרכזי שבחינו, הרי הוא הנושא היהודי. אין בבית הזה ראי אמת לעניין שיש לבית על כל סיעותיו בנושא היהודי.

בן-ציון קשת (הליכוד):

חברת-הכנסת הרליץ, אבל הסיעה שלך לא מס-כימה לזה. הרי את יודעת שבאים ומציעים ודור-שים ואתם מתנגדים לזה. למה לקום מעל במת הכנסת ולדבר כך, בשעה שאת וחברייך מתנגדים לזאת?

3) העלאת מס קנייה על ייצור מקומי של רכב משלוח מ-50% ל-55%.

הצו השישי — צו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 34), תשל"ה—1975. צו זה עוסק בזוויתונים שייצורם בארץ הופסק בשנים האחרונות, כי נוצר מחסור בברזל בניין וה"י ייצור המקומי התרכז בייצור ברזל בניין בלבד. כל התצרוכת המקומית של זוויתונים סופקה מיבוא. עכ"ש שוב החלו לייצר בארץ זוויתונים. אך מסיבות היסטוריות חל מס קנייה בשיעור של 27.5% רק על הייצור המקומי של זוויתונים, ואילו היבוא היה פטור. על-מנת למנוע הפליה נקבע מס קצוב אחיד על יבוא וייצור מקומי. המס יחול על זוויתונים באותן מידות המיוצרות בארץ כדי שלא לפגוע ביבוא של זוויתונים שאינם מיוצרים בארץ.

היצרן היחיד בארץ הוא קריית-הפלדה, שחידשה עכשיו את ייצור הזוויתונים בעקבות עודף כושר ייצור הנובע מצימצום הצריכה של ברזל בניין.

הצו השביעי — צו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון), תשל"ה—1975. כיום קיים פטור ממס שירותים על כרטיסי כניסה לבריכות שחייה עממיות, שמחירי הכרטיסים שלהן הם עד 4 לירות. לאחרונה הועלה מחיר הכרטיסים ל-6 לירות. כדי להמשיך בפטור מן המס על כרטיסי הכניסה האמורים יש לקבוע שהפטור יינתן לכרטיס כניסה שמחירו עד 6 לירות. מוצע שהתיקון יחול מ-1 באפריל 1975, שהוא יום העלאת המחירים האמורים.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנו עוברים להמשך הדיון בחוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון), תשל"ד—1974 — קריאה ראשונה. רשות הדיבור לחברת-הכנסת קשת, ואחריה לחברת-הכנסת הרליץ. חברת-הכנסת קשת יצא לרגע מן האולם. רשות הדיבור לחברת-הכנסת הרליץ, ואחריה לחברת-הכנסת קשת.

אסתר הרליץ (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפנינו להלכה תיקון יבש לחוק — נקודה במקום מקף — חוק הבא להעמיד את הסוכנות היהודית ואת ההסתדרות הציונית כל אחת מהן על רגליה שלה. עם זאת אני חר-שבת שמוסכם על כולנו כי הדיון הזה גורם לנו גם שמחה וגם מחשבה. כאשר אנחנו באים לדון בנושא אים הנוגעים בציונות אנחנו מקיימים דיון המלווה בתחושת אחריות עמוקה.

— חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) (בן-אהרן, קשת, הרליין, מודעי, ישעיהו) —

שעוד יצטרפו אליה, בין שמדובר באיגון הסטור-דנטים היהודי העולמי, ובין שמדובר בפדרציה הספרדית ובאיגונים הדתיים, כרפורמים כקונסרבטיביים, כי אכן יש למצוא ולחפש דרכים חדשות וחד-שניות — והתחלות הן טובות — כדי לצרף ולצרף.

יש לי הרושם כי טוב שילווח את ההסתדרות הציונית ואת הסוכנות היהודית הכלל כי עליהן להיות פתוחות, להזמין את הכל להצטרף למלאכה, גם אם לפעמים המלאכה נעשית לא בשמן, אבל תמיד לשם שמיים. זה גורלו של החלוץ ההולך בראש המחנה ומושך אחריו אחרים. לכן העצה יעוצה לחוק את המהלך שהתחילו בו, לצרף כל מי שמוכן להצטרף, לאפשר לפעול לכל מי שמוכן לפעול, גם אם טרם הצטרף. ואם כך אנחנו מדברים על יהודים בתפוצות, הרי שהכלל הזה חייב לחול על-אחת-כמה-יומא גם עלינו.

האמנה בין ההסתדרות הציונית למדינה מדברת על שיתוף פעולה. אל-נא נשאיר עניין זה כדבר של-מה-בכך או כמס-שפתיים. נראה בו צו השעה המחייב את כולם. אנחנו חייבים בארץ לתת לעניין היהודי עדיפות בכל מערכות חיינו-אני רוצה לש-אול מתי בפעם האחרונה שגריר ישראל בארץ וזאת או זאת עסק בעניין עלייה או בעניין החינוך-היהודי? כמה מאתנו, חברי הכנסת, נסעו לחוץ-לארץ לסייע למגבית ול"בונדס", עם כל הכבוד והיוקרה להם, וכמה מאתנו יצאו לקהילות לעסוק בחינוך וב-עלייה? הוא הדין והיא השאלה לגבי חברי ממשלה, קציני צה"ל וכל היתר. לדעתי, עלינו לשתף בעניין זה את כל תושבי מדינת ישראל ואת כל מנגנוניה. זה עניין של העם היהודי כולו, של נבחרי, של מנהיגיו. אנחנו צריכים לתת מעמד מועדף לנושא היהודי-ציוני בשירות החוץ הישראלי על-ידי הצבת איש לנושא זה בכל נציגות בארץ שיש בה ישוב יהודי. בסופו של דבר בעל-הברית האחד שיש לנו בעולם הוא העם היהודי, ואם אנחנו לא נשתף את עצמנו בחינוך ובחינוך בניו לא יהיו לא עלייה, לא מג-בית ואף לא לחץ פוליטי, כי הא בהא תליא.

אני רוצה בהזדמנות זאת, בסיום דברי, לשלוח מכאן ברכה לעצרת הסוכנות היהודית הנפתחת היום בבירת ישראל, ירושלים.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת קשת, ואחריו לחבר-הכנסת קורן.

בן-ציון קשת (הליכוד):

אדוני הוישב-ראש, כנסת נכבדה, מדובר בתיקון המסדיר את היחסים בין ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל ואת מעמדם, אך שר המשפטים, כאשר הביא לפנינו את החוק, הרחיב את הדיבור וטוב עשה. אני אלך בעקבותיו ואתייחס לא רק אל החוק אלא גם לתפקידים ששני המוסדות האלה, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ-ישראל, חייבים למלא בחיים היהודיים ובחיי מדינתנו, לשאלה אם הם ממלאים אותם ואם הם ממלאים אותם היטב.

יצחק בן-אהרן (המערך):
למה מתנגדים?

בן-ציון קשת (הליכוד):
למה שחברת-הכנסת הרליין דורשת כבר שנתיים. בידי מכתב רשמי מהמערך שהם מתנגדים לזאת.

אסתר הרליין (המערך):

חוששתי כי הדין הוא התייחס לנושא העלייה והקליטה בלבד. הייתי רוצה להציע ליושב-ראש הכנסת ולסיעות כולן לדון בינם לבין עצמם על האפשרות להקים בכנסת התשיעית, אשר תבוא עלינו בשעה טובה כאשר תהיה, ועדה אשר תדון ותעסוק בנושא היהודי. לאמיתו של דבר לאיוו ועדה אנחנו מעבירים את הנושא שאנחנו דנים בו ברגע זה?

יצחק מודעי (הליכוד):

לועדת השירותים הציבוריים...

אסתר הרליין (המערך):

לועדת החוקה, חוק ומשפט, כי אין לנו ועדה אשר מתמחה בנושא היהודי.

ומכאן, לדיון עצמו וגם לדיון אשר היה כאן לפני שבוע. אני מצטערת על שאנשי הליכוד זרקו בשבוע שעבר לדיון הזה גימה שבעצם לא היה בינה לבין תיקון החוק המוצע ולא כלום. עניין מחלקת ההתיישבות וחטיבת ההתיישבות של הסוכנות היהודית ושל ההסתדרות הציונית אינו מותנה בחוק הזה. חברי הליכוד יודעים היטב שגם אם היו חילוקי-דעות בין האיש הנבחר בנושא ההתיישבות לבין אחד מפקידיו הבכירים, לא היו חילוקי-הדעות האלה על נושאי ההתיישבות בתוך הקו הירוק ומעבר לו. חילוקי-הדעות בין הפקיד לבין האיש הנבחר בהנהלת הציונית היו על שיטות העבודה. ואשר להתיישבות בגליל ובנגב, בתוך הקו הירוק, ובהתיישבות המתוכננת המתבצעת לפי החלטות הממשלה מעבר לקו הירוק, יש בעל-בית ויש מבצעים. הלוואי והליכוד לעניין החשוב הזה היה מעמיד יותר חיילים; חיילים — משמע — מתיישבים.

ומכאן שתי הערות נוספות: חברי הכנסת, שני עניינים, לעניות דעתי, הם סוד חיינו וגם יעדנו. המטרה היא קיום העם היהודי; והדרך — חיזוק ישראלי ותגבורה; והבסיס — חינוך יהודי בתפוצות ועלייה לישראל. שני הנושאים האחרונים, לצערי, לא תמיד קיבלו עדיפות, אפילו לא בהסתדרות הציונית ובסוכנות היהודית. קל-יחומר בממשלת ישראל, וכפי שכבר אמרתי — בבית הזה.

חברי הכנסת, מעניין שגם בדברי ההסבר לתיקון החוק הנדון כאן היום יש רמז לעניין העדיפות הלא-נכונות, לעניות דעתי, בדברי ההסבר מדובר בנציגים שמינו המגבית והשטרפו לסוכנות היהודית. שוב הדגש במגבית, בתרומה, באיסוף כסף. שמא ולו רק מנקודת ראות קוסמטית ייאמר גם בדברי ההסבר כי מדובר פה בנציגי "קהילות", כפי שנאמר בגוף ההסכם לשינוי המבנה של הסוכנות היהודית עצמה? בין כה וכה נדמה לי שכולנו מברכים את כל אלה שהצטרפו לתנועה הציונית ואת כל אלה

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) (קשת, קורן, פעיל, צדוק) —

והכנסת אין לה כתובת כלל. נמאס לי כבר לפנות לאנשי המערך בשאלה זו. ממש נמאס לי. אינני יודע מה הסיבה; הם החליטו שלא דרושה לנו כתובת, לא במישור הממשלתי ולא במישור הפארלאמנטארי.

עוד נקודה אחת: רציתי לנגוע היום בוויכוח בין שני מוסדות התובעים לעצמם את הזכות לעמוד בראש הטיפול בחרם הערבי. אינני רוצה להתייחס למוסד אחד; אינני מכיר אותו, ואני מתייחס אליו בכבוד. מה שהייתי מבקש מאת המוסד הנכבד שמתכנס היום: שלא יחליט למסור את הטיפול בחרם הערבי לאותו מוסד שבראשו עומד הד"ר נחום גולדמן. הכשלון מובטח.

מאיר פעיל (מוקד):
אוי.

בני-ציון קשת (הליכוד):
אל תגיד "אוי". אני הייתי במוסד אחד עם ד"ר גולדמן —

מאיר פעיל (מוקד):
כשאני שומע אותך, אני אומר "אוי".

בני-ציון קשת (הליכוד):
— אני הייתי במוסד אחד עם ד"ר נחום גולדמן הרבה שנים, ואני מכיר אותו. ואתה, כשאתה סתם פוגע, חברי-הכנסת פעיל —

מאיר פעיל (מוקד):
אינני פוגע. אני אומר "אוי" על מה שאתה אמרת.

בני-ציון קשת (הליכוד):
אני מודיע לך שזה לא נגע —

שרי-המשפטים ח.י. צדוק:
אסור כבר להיאנח? אסור כבר "ויפצן"?

בני-ציון קשת (הליכוד):
— אני מודיע לך, חברי-הכנסת פעיל, שזה לא נגע בי.

וכעת, אדוני שר המשפטים, אני רוצה לנגוע בסעיף 6. ואנא, חברי הכנסת, אם החוק לפניכם — תפתחו, ונקרא יחד. "בשם החוק העיקרי יימחק המ"ק, ובמקום 'הסוכנות היהודית לארץ-ישראל' יבוא 'הסוכנות היהודית לישראל'". מה זה, אדוני שר המשפטים? אתה, עם המקף, סחבת אתך החוצה את ארץ-ישראל? אתה רוצה לוותר על ארץ-ישראל? — תגיד את זה, שבשם החוק חל שינוי, והוא לא ייקרא על ארץ-ישראל אלא על ישראל. ומה אתה מסתתר מאחורי המקף המסכן הזה? על ארץ-ישראל נכתב בשמואל א' לפני כ-3,000 שנה: "וחרש לא יימצא בכל ארץ-ישראל". על ארץ-ישראל דובר גם כשהאנגלים שלטו כאן. גם כשהם קראו לזה "פלשתינה", הם הכי ניסו "איי" — ארץ-ישראל. יש החלטת כנסת, יש החלטת הקונגרס הציוני, ואתם באים, אנשי הממשלה, ואומרים: מוותרים על מקף, מוחקים את המקף, ופתי-

העיקר הוא העלייה. אין ויכוח בינינו שהתפקיד העיקרי הוא להגביר את העלייה הן למען חיסולה של הגלות והן למען הגברת כוחה והאדרתה של מדינת ישראל. האם המוסדה האלה ממלאים את תפקידם בשטח זה? צר לי להגיד שלא. אסמכתות לדברי — דברי ראשי ההסתדרות הציונית, דברי ראשי הסוכנות היהודית אשר איפה אי שם בעצמם מודים בכשלון המשימה הזאת.

לא מזמן רעמו דבריו של יושב-ראש הסוכנות היהודית חברי-הכנסת פנחס ספיר על 100,000 עולים שהוא מתכוון להביא; לא מזמן דיבר על כך שאם במשך הזמן יתברר לו שהוא לא הגביר את העלייה למדינת ישראל, הרי זה יהיה מפני שהעם היהודי אינו רוצה לעלות. הוא לא אמר שהוא יהיה אשם בכך, הוא לא אמר שהוא יצטרך להסיק מסקנות, הוא זרק את האשמה על עם ישראל, דבר גורף וקל מאוד. מר ספיר כבר נוכח שעם ישראל כנראה אשם מאוד, הוא לא עולה. ואולי בכל זאת יפשפשו הוא ועוזריו במעשיהם, אולי האשמה היא לא רק בעם ישראל, או לא בעם ישראל, אלא האשמה באותם כלים שצריכים היו להביא את העלייה אלינו וצריכים היו לטפל בה.

החינוך היהודי — קאטאסטרופה. זה ידוע לכל. האם ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית עשו את כל המוטל עליהם בעניין החינוך היהודי? האם לחמנו מלחמה כפי שצריך היה ללחום נגד ההתבוללות, נגד זה שבארץ זו או זו שליש מבני עמנו הלך לאיבוד? הוא הולך לאיבוד, מתנכרים לעם, מתנכרים למוצא? אם? מה עשינו? מה עשינו כדי שבצרפת לא יס' תובבו יותר מ-50,000 ילדים יהודים ללא כל חינוך יהודי? אל נשכח שביהדות צרפת יש לפחות 50% יהודים שהגיעו מאפריקה הצפונית, הם היו יהודים מסורתיים, לא היה קשה להתחבר בהם את החינוך היהודי. אם יותר מ-50,000 ילדים יהודים אינם מקבלים שום חינוך יהודי, הרי מוכרחים לחפש מי חייב לתת על כך את הדיו. ולאור מצב העלייה והחינוך היהודי, המסקנה שצריך להוציא יושב-ראש הסוכנות היהודית היא, לדעתי, להתפטר.

ובכנסת — צדקה חברת-הכנסת הרליץ — אין לנו כתובת לא לענייני היהדות, לא לענייני העלייה. מוסרים את הטיפול בנושא זה לוועדת העבודה מכי וזו שהיא החולשת על משרד השיכון ועל העבודה.

דוד קורן (המערך):
קליטה.

בני-ציון קשת (הליכוד):
לא. תסתכל בתקנון הכנסת, היא לא חולשת על הקליטה. על העלייה חולשת ועדת הפנים, על הקליטה לא חולשת אף לא אחת מוועדות הכנסת. ואנחנו מתריעים, פונים, דורשים וצועקים: הבה נקים לפחות בכנסת מוסד שיטפל יום יום בבעיות העלייה. במ"ש שלה אין שום ממונה על העלייה. בעלייה מהארצות החפשייות מטפלת הסוכנות היהודית. בעלייה מרוסיה ומהארצות שמעבר למסך הברזל מטפלת מחלקה בתוך משרד ראש הממשלה, שקשורה איך שהוא עם משרד החוץ, ואנשיה אינם ידועים בחוץ.

— חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) (קשת, ישעיהו, קורן, פעיל) —

בין העם היושב בתפוצות ובין ארץ-ישראל. זה צריך להדגיש, משום שכאשר הציונות נולדה עדיין לא היתה המדינה. והמדינה, ככל שהיא קיימת, עומדת בראשיתה. אינני רוצה להיכנס כרגע לתחום המדיני, אם זהו הקו הירוק או לא הקו הירוק. דעתי ידועה בעניין זה. אני מדבר על הזיקה של העם היהודי, והזיקה של העם היהודי — יהיה אשר יהיה ההסדר הפוליטי — היא לארץ-ישראל כולה. וכשהתנועה הציונית אמרה: אנחנו תנועה לציון, "שאו ציונה גם ודגל" — לא התכוונה לאותו מספר דונאמים שבהם היתה ציון ההיסטורית אלא לארץ-ישראל כולה. כאשר התנועה הציונית קמה לא היה הקו הירוק; היתה ארץ-ישראל כולה. ועל זה התחנכו דורות. ומבחינת הזיקה הלאומית, מבחינת חינוך הנוער, מבחינת הקשר ההיסטורי, מבחינת הקשר ההתיישבותי — איך שתיפטר הבעיה המדינית — מבחינה זאת אסור לנו להמעיט. כתנועה שבנתה את המדינה היא בנתה אותה מתוך זיקה שיש לה מעמקים הרבה יותר משמעותיים מאשר דבר קיים כרגע. כי גם מדינת ישראל עדיין לא השלימה את מלאכתה, הן לעומק והן לרוחב.

ושבו אני אומר: אינני נכנס לגורם המדיני. כי גם אם יהיה הסכם כזה או כזה, התחום של ארץ-ישראל הוא תחום שאלינו נכסף העם היהודי. ואני חושב שאם זה לא מבואר בסעיף 6 — כי זהו שמה של הסוכנות היהודית לישראל, ואולי בשעתה לא שמו לב לעניין — הרי כאשר מתקנים את החוק יש מקום לציין זאת בסעיף זה או זה, ואני מאמין שוועדת החוקה, חוק ומשפט, שאלהי כנראה יעבור החוק, תוכל למצוא תיקון גם לבעיה זו.

היו"ר 5. ישעיהו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל, ואחריו לחברי-הכנסת מואב.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמוך בהעברת התיקון לחוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לישראל לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אבל ברצוני להסב את תשומת-לבה של הכנסת לכך שחל תהליך מסוים של דה-ציוניזאציה בסוכנות היהודית, על-ידי עצם הקמת הסוכנות היהודית המורחבת בינוי 1971, שבה נקבע כי נציגי ההסתדרות הציונית הם מחציתם חברי העצרת וחבר הנאמנים של הסוכנות היהודית המורחבת, ומחציתם נציגים שימנו אירגוני המגזר ביות, שאינם בהכרח גופים ציוניים.

יש להרכיב זה של הסוכנות היהודית המורחבת היבט חיובי, באשר הוא מאחד חלקים נוספים מן העם היהודי סביב מוקד של פעילות שעיקרה ציונית, אם כי לא רק ציונית. אולם יש להרכיב זה גם היבט המחייב זהירות, בעיקר על-ידי הדגשת-יותר של הריבונות המוחלטת של מדינת ישראל ומוסדותיה בכל הקשור בפעילות הקליטה, ההתיישבות והפיתוח הנעשים בתחומי מדינת ישראל.

לכן בא אנוכי להציע שני תיקונים נוספים על אלה המוצעים בתיקון שהובא לפנינו על-ידי שר המשפטים. ואלה הם שני התיקונים הנוספים שאני מציע להכניס:

את סעיף 3 של החוק הייתי מנסח בניסוח הסופי כך: "ההסתדרות הציונית העולמית שוקדת כמקודם על

אום נעלם המונח ששמו ארץ-ישראל? מה זה? הט-עיה? רמייה? אחיזת-עיניים? קיוותם שאיש לא יקרא את הסעיף הזה? במקום "הסוכנות היהודית לארץ-ישראל" יבוא "הסוכנות היהודית לישראל", וזה על-ידי מחיקת מקף? אולי משהו מהידענים בשפה העברית או במשפטים יסביר לי איך אפשר למחוק ארץ-ישראל על-ידי מחיקת מקף?

טוב, אני חושב שאחר ציטוט מדברי שמואל לא אוכל להוסיף. אני חושב שבסעיף שציטטתי עכשיו נעשה דבר שלא ייעשה, לא ייעשה. עשרות בשנים, אדוני שר המשפטים, החוק הזה נקרא על ארץ-ישראל. מה פתאום, בהודמנות חגיגית זו, החלטתם לוותר? ובאיזו צורה? כמישהו בלילה. תודה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת קורן, ואחריו לחברי-הכנסת פעיל.

דוד קורן (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק שלפנינו הוא חוק טוב וצריך לאשר אותו. צריך להעביר אותו לוועדה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

החוק הוא טוב, מפני שהברית שנכרתה בין העם היהודי ובין מדינת ישראל היא ברית עמוקה מאוד. אני חושב שזה בשר ורוח אחד, ואולי אפילו אין צורך בא-מנה, אבל בזמנינו המודרניים, כשכל מוסד יש לו המת-כונת שלו, צריך שתהיה אמנה בין העם היהודי ובין מדינת ישראל. ובסעיף 1 של החוק נאמר במפורש: מדי-נת ישראל רואה עצמה כיצירת עם ישראל כולו, ושעריה פתוחים בהתאם לחוקיה לכל יהודי הרוצה לעלות אליה.

ולא רק זה, אלא העם היהודי כולו הוא יוצרה של מדינת ישראל. הוא יצר אותה, הוא בנה אותה. מדינת ישראל היא תמצית שאיפתו לגאולה. כשהיינו נערים שרנו את שירי העלייה הראשונה: "פה בארץ חמדת אבות תתגשמה כל התקוות; פה נחיה ופה ניצור חיי אושר חיי דרור". ובכן, התמצית של העצמאות של העם היהודי מתגלמת במדינת ישראל. זאת המדינה שבה אין הכי-הרבה יהודים במקום אחד; באמריקה יש יותר יהודים; אולי ברוסיה יש יותר יהודים. אבל כיצירה עצמאית של העם היהודי זאת מדינת ישראל בארץ-ישראל.

מפריע לי קצת הסעיף 6, שדיבר עליו חבר הכנסת בן-ציון קשת. אבל מה אנשה והשינוי בשם "הסוכנות היהודית לארץ-ישראל" נעשה כבר לפני שנים, והאמנה צריכה להיכרת בין מדינת ישראל והסוכנות היהודית בשמה המלא: "הסוכנות היהודית לישראל"? זהו שמה, זה לא מחיקת מקף, אלא שמה של הסוכנות הוא "הסוכנות היהודית לישראל".

עם זאת אני חושב שדבריו של שר המשפטים, שהיו תמציתיים וקולעים, אולי צימצמו קצת מהמהות של החוק החשוב הזה. אצטט את דבריו: "ואכן, הסעיפים 1 עד 7 של החוק מבטאים את ייחודו של החוק, את הזיקה הה-דדית והקשר ההדוק שבין העם בישראל לבין העם היהודי בתפוצותיו", צריך היה, אולי, להוסיף שהחוק הזה מבטא לא רק את הקשר בין העם היושב בציון, או בין העם היושב בישראל לבין העם היושב בתפוצות, אלא

אבל ברישה של סעיף ג' של אותו הסכם נאמר כי הסוכנות לא תעסוק בכל אותם משימות ותפקידים שנתחייבה בהם ממשלת ישראל על-פי חוק.

נראה לי, כבוד שר המשפטים, כי יש סתירה בין התפקידים שהסוכנות מבצעת בפועל לבין הגדרת התפקידים של הסוכנות, ויש גם ניגוד לתנאי המפורש שמופיע ברישה של סעיף ג'.

ב-1973 נתקבל בכנסת חוק מימון מפלגות. על-פי החוק נותנת המדינה מימון להוצאות הסיעה — ואני מצטט מן החוק: "לארגון פעולותיה לתעמולה, להסברה ולקיום הקשר האירגוני והרעיוני עם הציבור", ו"הוצאות לכיסוי מערכת הבחירות של הכנסת".

סעיף 8 של חוק מימון המפלגות אומר: "לא תקבל סיעה במישרין או בעקיפין כל תרומה מתאגיד בארץ".

כבוד שר המשפטים, המימון של המפלגות באמצעות הסוכנות נוגד, לדעתי: (א) את הגדרות מטרותיה של הסוכנות כפי שהביא אותן שר המשפטים; (ב) את העקרון שהסוכנות אינה עוסקת בנושאים שהממשלה מחוייבת עליהם על-פי חוק; (ג) היא נוגדת גם את סעיף 8 של חוק מימון המפלגות. רצוני לצטט מסעיף 13 של הצ"ע החוק: "הסוכנות היהודית לישראל היא התאגיד דות מרצון עצמאית", דהיינו תאגיד בארץ על-פי חוק מימון מפלגות.

ההסדר משנת 1946, שעל-פיו עוסקת הסוכנות בגיוס כספים וחלוקתם בין המפלגות — המפלגה הליברלית העצמאית, המפלגה הליברלית, חירות, אגודת ישראל, ההסתדרות, מפלגת העבודה, מפ"ם — תמורת הוויתור שלהן על מגביות עצמאיות, נוגד את החוק. הגיע הזמן, אחרי 27 שנות עצמאות, לשנות את ההסדר הזה. הסדר זה גם נוגד החלטת מפורשת משנת 1966, של ההנהלה הציונית, להפסיק הסדרים אלה בין הסוכנות וההסתדרות. הסיפור כאילו הכספים מועברים למפעלים קונסטרוקטיביים נועד רק לאחו את עיני התמימים. ובכלל, האם כל מפלגה מחזיקה מוסדות של חינוך ומוסדות סעד משלה? אני חושב שאחרי 27 שנים המדינה צריכה לשאת בכל התפקידים של חינוך, סעד וטיפול בנוער ואין זה תפקיד של המפלגות, בוודאי לא לצרכי איסוף כספים דרך הסוכנות היהודית.

מעניינת אותי השאלה אם גם "קרן חוסר העבודה של הפועל המזרחי" מקבלת מימון מן הקרנות הקונסטרוקטיביות, ובעצם — למה לא? קרן אבטלה זה בוודאי עניין קונסטרוקטיבי. אלא מה? — מתברר שכספיה של קרן חוסר העבודה משמשים גם למימון עיסקאות מפלגתיות של גאונים פינאנסיים למיניהם, כמו אבנר תומר שהקרו הלוותה לו כסום נכבד.

ולבסוף, חברי הכנסת, ראשי הסוכנות משוטטים בחוץ-לארץ למטרות של גיוס עולים, בהתאם לסעיף 1, אבל עוסקים תוך כדי כך בגיוס של בעלי הון שישקיעו בהצללת הבנק של טיבור רוזנבאום ב'נבה. טיבור רוזנבאום ניהל קשרים מסועפים גם עם הסוכנות כשהוא מוכר ניירות-ערך של הסוכנות היהודית או ניירות-ערך של קרן ארץ-ישראל של המזרחי, והסוכנות היהודית היא ערבה לניירות אלה. נראה לי ששר המשפטים, הממשלה והסוכנות חייבים לבחון בהקדם את הקשור בנושא זה ולהציע תיקונים מהירי

העלייה" — וכאן הייתי משנה את הנוסח הקיים ואומר: "ומשתתפת במפעלי קליטה והתיישבות במדינה". אני מדגיש: לא "מנצחת על מפעלי קליטה והתיישבות", אלא "משתתפת במפעלי קליטה והתיישבות". התיקון בנוסח "משתתפת ב..." במקום "מנצחת על" נועד להמחיש כי מלאכת הניצוח על הקליטה וההתיישבות במדינה מוטלת על ממשלת ישראל ועל שריה הנוגעים בדבר, ולא על שום גורם אחר.

בסעיף 4: הייתי מנסח את סעיף 4 של החוק בניסוח הסופי כך: תחילתו של הסעיף תנוסח על-פי המוצע בתיקון שהוגש לנו על-ידי שר המשפטים; הווי אומר: "מדינת ישראל מכירה בהסתדרות הציונית העולמית ובסוכנות היהודית לישראל כסוכנויות מוסמכות". אני מדגיש: לא "כסוכנויות המוסמכות", אלא "כסוכנויות מוסמכות" — בלי ה"א הידיעה. במקרה זה הייתי משמיט את ה"א-הידיעה; "שיוספו לפעול במדינת ישראל לפי" תוח הארץ ויישובה, לקליטת עולים מהתפוצות ולחיאום פעולותיהם בישראל של מוסדות ואיגודים יהודיים הפועלים בתחומים אלה". וכאן יש להוסיף, לפי עניות דעתי, את המשפט הבא — ולא אלך לדין-תורה עם מי שינסח אותו אחרת — אקרא אותו אפילו לאט; זה המשפט שהייתי נועל בו את הסעיף: "כל זאת תחת מרות משרדי הממשלה המופקדים על נושאים אלה". מן ההכרח להדגיש כי האחריות העיקרית לניהול ולארגון פעולות הפיתוח, הקליטה וההתיישבות במדינתנו מוטלת קודם כל על ממשלת ישראל ושריה הנוגעים בדבר; רעיון זה חייב להיקבע בחוק הבסיסי — מה שיהיה כתוב באמנה אחר כך איננו משנה במקרה זה. יש דברים חמורים באמנה; יש שם רשימה שלמה של פעילויות שונות שהסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית יכולות לפעול כמעט ב"אורח עצמאי, אם על-פי חוק לא מחוייבת לעשות זאת ממשלת ישראל. אני חושב שהחוק הבסיסי צריך לקבוע כי על נושא הקליטה, על נושא הפיתוח ועל נושא ההתיישבות, האחריות העיקרית והראשית, על-פי חוק הכנסת, היא ממשלת ישראל. גם ההסתדרות הציונית העולמית וגם הסוכנות היהודית המורחבת, בפעילותן בארץ בתחומי הריבונות של ממשלת ישראל, חייבות לפעול תחת מרותה המוחלטת של ממשלת ישראל. תודה רבה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת מואב, ואחריו לחברי-הכנסת זיידל.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלפנינו באה לתת אישור חוקי להסדר שהוגש ב-1971 לשינוי במבנה הסוכנות היהודית. הגדרות התפקידים של הסוכנות כפי שהציג אותן שר המשפטים — ואני רוצה לקרוא מתוך ההסכם — הן: עלייה וקליטת עולים בישראל; שירותים סוציאליים הכרוכים בעלייה וקליטה; שירותי בריאות הכרוכים בעלייה וקליטה; חינוך מוסדות השכלה גבוהה ומחקר; טיפול בנוער והכשרתו; קליטה והתיישבות חקלאית; שיוכו עולים ומשימות ותפקידים אחרים כפי שהסוכנות תראה צורך בהם.

אין ספק שהמשימות הללו הן קשות, כבדות וחשובות והלוואי שהסוכנות תצליח בהגשמת כל המשימות וכל היעדים שהיא מציבה לפני עצמה.

— חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) (מואב, ישעיהו, זיידל, פעיל, לבנבראון) —

של הכרזת "שנת עלייה" ולראות במשימה זו את המבחן העליון של התנועה הציונית העולמית בשעה זו.

חברי הכנסת, יש לפי דעתי מקום לארגן עתודה של 150,000 בני-נוער יהודים בחוץ-לארץ, שיתייצבו בישראל בעת מבחן לעם היהודי ולמדינה. אני ממליץ לפעול בדרכים הבאות: הסוכנות היהודית על כל שלוחותיה תארגן עתודה של בני-נוער יהודים במדינות המערב; הם יהיו מילואים לכוח-אדם אזרחי במדינה; בעלי מקצועות ספציפיים, כגון רופאים, מהנדסים וכו' יוצמדו לבתי-חולים ולמפעלי תעשייה שונים, יעמדו אחם בקשר ובעת מבחן הם ימלאו את מקומותיהם של המגויסים במפעלים אלה; בדרך זו יוגבר גם הקשר הישיר בין אזרחי ישראל ויהודי התפוצות ובמרוצת הזמן הם יהיו גם מועמדים לעלייה לארץ.

חברי הכנסת, אישור האמנה בכנסת חייב להיות מלווה בקריאה ליהדות העולם לעלות לישראל ולתרום לגידולה, חיוקזה וביצורה מבחינה חברתית, כלכלית ובטחונית.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבנבראון, ואחריו לחבר-הכנסת שמואל תמיר.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להתייחס רק להצעת החוק הבאה להסדיר קיום משפטי נפרד לשני הגופים — ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ-ישראל — ולהגדיר את תפקידיהם.

באשר להסתדרות הציונית העולמית, זהו גוף בין-לאומי, שלדעתי, לא הכנסת יכולה לדון, והיא גם איננה דנה, על הפעילות שלו, אם כי ידועה העמדה שלנו ביחס להסתדרות הציונית. אני רוצה להתייחס בעיקר לתפקידה של הסוכנות היהודית בישראל.

עם הקמתה של מדינת ישראל קיבלה על עצמה המדינה גם את האחריות וגם את החובה לדאוג לכל אזרחי המדינה גם בעניין הקליטה, גם בעניין החינוך וגם בעניין הרווחה הסוציאלית. באיו מידה מילאה הממשלה את חובתה בתחומים אלה, זו שאלה נפרדת והיא קשורה במדיניות הכללית והכלכלית של הממשלה. אבל אין, לדעתנו, מקום לגוף נוסף בתוך המדינה, מין מדינה בתוך מדינה, שיטפל בענייני קליטת העלייה, החינוך והרווחה הסוציאלית. מה עוד שהגוף הזה מורכב מנציגים של גופים שונים בחוץ-לארץ, שאינם אזרחי המדינה; ומתן מעמד חוקי לגופים אלה לטפל בעניינים שהם בתחום מדינת ישראל, פירוש הדבר לאפשר לגופים אלה להתערב במדיניותה של ממשלת ישראל, להשפיע על מדיניות זו ולפעמים אף להכתיב את כיוון המדיניות.

מטעמים אלה אנו מתנגדים למתן תוקף חוקי לפעילות בתוך מדינת ישראל לגופים האלה, ואנו מציעים להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

תיים בחוק וביחסים הכספיים שבין הסוכנות למפלגות. יש לקבוע אם חוק מימון המפלגות הוא אחד מהיעדים של הסוכנות היהודית לישראל.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת זיידל, ואחריו לחבר-הכנסת לבנבראון.

הלל זיידל (המפלגה הליברלית העצמאית):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי-אשרה לעצמי לברך את יושב-ראש הכנסת לשונו מסור של משלחת פארלאמנטארית חשובה בחוץ-לארץ. אני מקווה, כחבר כנסת, שתיתן לנו עוד אפשרות לשמוע פרטים על השליחות החשובה הזאת. בהזדמנות זאת הייתי מציע שמפעם לפעם יקבלו חברי הכנסת דיווח מיושב-ראש הכנסת ומחברי הכנסת היוצאים בשליחות פארלאמנטארית על תוצאות שליחותם.

מאיר פעיל (מוקד):

אולי יצרפנו את נציגי הסיעות הקטנות?

הלל זיידל (המפלגה הליברלית העצמאית):

זו משאלה, הואיל ולא יצאתי אני יכול להציע הצעה זו, כי היא אובייקטיבית.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, התנועה הציונית העולמית עוברת עתה אחד המשברים הקשים ביותר בתולדותיה. העלייה לישראל, שיבת-ציון המהווה יסוד לציונות נמצאת בירדה מתמדת וכל הפעולות והאמצעים שנקטו עד כה כדי להגביר את העלייה נכשלו. התוצאות המדאגות מתבטאות, בין השאר, באיגודול כוח העבודה במדינה. זו הפעם הראשונה בתולדות ישראל, שכ-4,000 יחידות דיור הנמצאות בידי משרד הקליטה עומדות ריקות ונראה שגורל דומה מצפה לחלק מ-19,000 יחידות דיור הנוספות הנמצאות בבנייה ותהיינה מוכנות עד סוף 1976, אם לא יחול שינוי דראסטי בעלייה לישראל.

אין הרגשת מודעות למצב חמור זה ומה שמדאיג יותר הוא הנשירה של מועמדים לעלייה בדרך לישראל. בחדש מארס בלבד היתה בווינה נשירה של 42% מכלל המגיעים לווינה, ואני שואל למה לא כונסה ועדת התיאום לענייני עלייה בראשותו של ראש הממשלה במשך שנה אחת? הרי ועדת התיאום הוקמה בתאום לסעיף באמנה בין הממשלה לבין ההסתדרות הציונית. מדוע, אם כן, לא נערך דיון יסודי על מציאת דרכים לא-שיגרתיים לפעול למען העלייה ולמנוע נשירת מורעמדים לעלייה?

חברי הכנסת, חוסר חזון, מעוף ותנופה מתווה את כל דרכינו בתחום העלייה. שום מוסד הממונה על הנושא הזה אינו מגלה יומה בלתי-שיגרתיית בתחומי החינוך, ההסברה והאירגון למען עליית יהודי המערב ארצה, והרי משהו ומשהו חייב לעורר את יהודי העולם מהשאננות הקיימת ולהראות להם את הדרך לעלייה כפתרון למצוקה הקיבוצית והאישית של יהודים בכל אחר ואחר.

הגני פונה למנהיגים הציוניים בעולם, שבאו לישאל לנכנס העולמי, לקחת על עצמם את המשימה

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) (ישעיהו, דרובלס); חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (דרניצקי (יודין), ברעם) —

היו"ר י. ישעיהו:

מתיהו דרובלס (הליכוד):
אני מציע לעבור לסעיף הבא. לא ייתכן דבר כזה.

היו"ר י. ישעיהו:

השר לא ידע שהדיון יסתיים. הוא נמצא בבניין. גם את הסעיף הבא מביא שר העבודה. אם הוא לא ייכנס מיד, נפסיק את הישיבה.

אני מצטער, אני מפסיק את הישיבה לרבע שעה.

(הישיבה הופסקה בשעה 17.54 וחודשה בשעה 18.03)

ח. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), תשל"ה—1975; חוק שירות

מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ה—1975 *

(קריאה ראשונה)

זו המליצה על רפורמה בשתי המערכות, רפורמה התור אמת את המגמות שהסתמנו כבר קודם לכן במוסד לביטוח לאומי. בעקבות המלצות ועדת-בין-שחר, במקביל ובתאום לרפורמה במס הכנסה, הנני מביא הצעה לרפורמה בקיצבאות הביטוח הלאומי. ההצעות המורעות היום כוללות שינויים בקיצבאות לילדים, בביטוח זיקנה ושאיירים, בביטוח נכות, בביטוח נפגעי עבודה וכן בגביית דמי הביטוח.

הקיצבאות לילדים, מצב ההטבות המוענקות כיום להורים בגין ילדיהם מסובך למדי: 1. במערכת מס ההכנסה קיימים ניכויים בגין ילדים; 2. הביטוח הלאומי משלם שני סוגי קיצבאות לילדים: א. קיצבת ילדי עובדים בשביל שני הילדים הראשונים. קיצבת זו משולמת רק לעובד השכיר, בדרך כלל לאב הילדים, באמצעות המעסיק. הקיצבה חייבת במס; ב. קיצבת משפחה בשביל הילד השלישי וכל ילד נוסף. קיצבת זו משולמת לכל תושב ישראל, בדרך כלל לאם הילדים, במישרין על-ידי המוסד לביטוח לאומי. הקיצבה פטורה ממס.

אם נבדוק מערכת מורכבת זו, כדי לגלות אם הנטו הנוותר להורי הילדים משלוש הטבות אלו, ברמות שונות של הכנסותיהם, נמצא עיוותים אחדים בתמונה הכוללת, והם: 1. ככל שהכנסתו של הניכוי שום גדולה יותר, כן גדול יותר ערכו של הניכוי בגין ילדים במס הכנסה — עובדה הנובעת מהפרוגרסיביות של מס הכנסה; ואילו מי שאינו מגיע לסף המס, כלומר בעל הכנסה נמוכה שאינו חייב במס, אינו נהנה כלל מהטבה זו. 2. שכיר המקבל קיצבת ילדי עובדים (כיום 67 לירות בשביל כל אחד משני ילדיו הראשונים) אשר שכרו נמוך מסף המס, מקבל את כל סכום הקיצבה. לעומת זאת לשכיר שהכנסתו גבוהה יותר נותר נטו סכום קטן מהקיצבה, מאחר שזו חייבת במס. 3. קיצבת המשפחה החל מהילד השלישי משולמת בסכום שווה לכולם מאחר שהיא פטורה ממס.

לפנינו שלוש הטבות שונות בעלות מגמות ותכונות הסותרות אחת את רעותה. הטבה אחת פועלת

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר. הוא איננו בזה נסתיים הדיון. תשובת השר וההצבעה יבואו באחת הישיבות הקרובות.

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), תשל"ה—1975 — קריאה ראשונה. את החוק יביא שר העבודה. הוא ייכנס מיד.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

חברי הכנסת, נסתיימה ההפסקה ואנו מחדשים את הישיבה. אבקש מאת שר העבודה להביא חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), תשל"ה—1975.

שר-העבודה מ. ברעם:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להציג לפניכם היום הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), הכוללת הצעה לרפורמה מקיפה בקיצבאות הביטוח הלאומי.

כבר בשנת 1972, כשהנהיג המוסד לביטוח לאומי רפורמה מרחיקה לכת בקיצבאות הילדים — רפורמה שהכפילה את שיעורי הקיצבה למשפחות מרובות ילדים — הובטח לכנסת שאין זה אלא שלב ראשון בחיוב להביא בעקבותיו שלב נוסף; הכללת כל הילדים בחוג הזכאים לקיצבאות, לרבות ילדי העובדים הלא-שכירים, ותשלום הקיצבאות לכולם במישרין על-ידי המוסד לביטוח לאומי.

חוסר ההגיון בקיום שתי מערכות נפרדות המעניקות הטבות בגין אותם אירועים התבטא בכך, נוסף על כפילות זו, שכל מערכת פועלת על-פי קריטריונים סוציאליים שונים: מס הכנסה מעניק הטבות בדרך של ניכויים מההכנסה החייבת במס בגין ילדי דים, קשישים, נכים, אלמנות ואלמנים; ואילו המוסד לביטוח לאומי — המערכת השנייה — משלם להם קיצבאות. ברור שהן מבחינה סוציאלית והן מבחינה אירגונית-מינהלית מחייב ההגיון הפשוט לבחון את שתי המערכות במבט כולל על-מנת לבדוק את התוצאה הסופית של פעולותיהן הכפולות, את ההכנסה הפנויה לאחר ביצוע ניכויי מס ההכנסה ותשלום גימי לאות הביטוח הלאומי, ברמות שונות של הכנסה. בדיקה כזו העלתה שהתוצאות הסופיות אכן מעוררות, ועל כך הצביעה בדו"ח שלה ועדת ראש הממשלה לילדים ולנוער במצוקה.

לאחרונה טיפלה בנושא זה, מזווית הראייה של מס הכנסה, ועדת-בין-שחר לרפורמה במסים. אך ועדה

שני ילדים, ב־40 לירות אם יש לו 4 ילדים, וב־106 לירות אם יש לו 6 ילדים. הכללת העצמאים בחוג הזכאים לקיצבה בשביל שני הילדים הראשונים מחייבת אמנם הגדלת דמי הביטוח לגביהם, כשעל הכ־11,300 לירות לשנה ההגדלה נמוכה יורדת, אך לגבי אלה מביניהם שהם הורים לילדים והכנסתם בינונית או נמוכה תכסה קיצבה חודשית גבוהה שתתפרש בדמי הביטוח ואף תותיר בידם תוספת הכנסה פנויה בהשוואה למצב שלפני הרפורמה. ככל שהכנסתם תהא קטנה יותר, כן תגדל תוספת זו להכנסתם.

בשל הזמן הדרוש להיערכות המוסד לקליטת מאות אלפי משפחות בעלות ילד אחד או שני ילדים, שאינן כלולות כיום במסגרת המשפחות המקבלות את הקיצבה ישירות מהמוסד לביטוח לאומי, תונהג תקופת מעבר של חודשים מספר. בתקופת המעבר יבוצעו התשלומים בגין הילד הראשון והשני של השכירים על-ידי המעבידים כפי שנהוג כיום, אך בסכומים החדשים הפטורים ממס, וההתחשבות תמשיך להיעשות בין המעביד לבין המוסד לביטוח לאומי. תוך תקופה זו ייערך המוסד לקליטת תביעות ולתשלום ישיר גם למשפחות אלו. במקביל, תוך תקופת המעבר, יתחילו העצמאים וכן אלה שאינם עובדים ואינם עצמאים להגיש טופסי תביעה בשביל הילד הראשון והשני. ההתחשבות עם משפחות אלה שזכאותן לקיצבה מתחילה בתודש יולי תיעשה רטרואקטיבית ממועד זה. למי שאין יתרת חוב למוסד לביטוח לאומי או למס הכנסה, תשלום הקיצבה במלואה. למי שיש יתרת חוב, תקוון הזכות לקיצבה לפי כללים שייקבעו.

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, החוק קובע מה הם הסכומים שהמוסד לביטוח לאומי רשאי לקזז כנגד גימלאות המגיעות לזכאי. סכומים אלה כוללים דמי ביטוח, מפרעות שקיבל הזכאי על חשבון הגימלה וכן סכומים ששילם המוסד לזכאי לגימלה בטעות או שלא כדין. מוצע להוסיף להוראה זו בחוק את האפשרות לקזז חוב של מס הכנסה מקיצבת ילדים וכן לעכב תשלום הקיצבה למי שלא הגיש במועד למוסד לביטוח לאומי או לפקיד השומה דיווח־חשבון על הכנסותיו.

לאחר שהאוצר קיבל על עצמו להשתתף ב־50% מקיצבת הילדים — וגם אנו רוצים שכתוצאה מהרפורמה נגיע לשמירה על כך שמס הכנסה ישולם ממי שמגיע ממנו — הרי כל מכשיר אשר יסייע לשלטונות מס הכנסה לגבות מס־אמת, אני מאמין, אדוני היושב־ראש, שהכנסת תכרך על כך.

שינוי זה מבליט את קשרי הגומלין שנוצרו בין הזכות לקיצבת הילדים לבין החובות לפי פקודת מס הכנסה בהתאם לרפורמה המקיפה שהצגתי לפניכם ואשר אנו מציעים לחולל בקיצבת הילדים.

שינויים בביטוח זיקנה, שאירים ונכות כללית. המוסד לביטוח לאומי משלם כיום תוספת בעד ילדים לקשישים, האלמנות ולנכים הזכאים לקיצבות בעינפים אלו. מאחר שמעטה יקבלו כל הילדים, לרבות ילדי הקשישים, האלמנות והנכים, קיצבת ילדים, מחייב ההסדר החדש התאמה ושינויים בתוספות המשלמות בגין ילדים לקיצבות אלה. ואלה השינויים המוצעים:

לטובת בעלי ההכנסות הגבוהות, השנייה לטובת בעלי ההכנסות הנמוכות והשלישית נייטרלית. אך צירופן של שלוש ההטבות יוצר עיוות שאותו תמחיש הדוגמה הבאה: משפחת שכיר יוצא־צבא בת 4 ילדים, שהכנסתה מסתכמת ב־1,500 לירות לחודש, זכאית להטבות בערך כולל של 467 לירות לחודש; אותה משפחה שהכנסתה כפולה, 3,000 לירות לחודש, זכאית להטבות שערבן הכולל מגיע ל־620 לירות לחודש. השינויים המוצעים בתחום זה הם:

1. הכללת שני הילדים הראשונים של כל תושב ישראל בחוג הזכאים לקיצבה, ובמילים אחרות: אי-חוד קיצבת ילדי העובדים עם קיצבת המשפחה והפיכת לקיצבה אוניברסאלית המשולמת לכלל האוכלוסייה.

2. תשלום הקיצבה לכל הילדים, החל מהראשון, במישרין מקופת המוסד לביטוח לאומי ושיחרור המעסיק ממשמש סוכן לתשלומי המוסד.

3. פטור הקיצבה לילדים מתשלום מס הכנסה.

4. הגדלת שיעור הקיצבה על-ידי הכללת שווי ערך הניכוי בעד ילדים בתוכה.

5. מיווג תשלומי הביטוח הלאומי עם ניכוי מס ההכנסה בגין ילדים במערכת אחת בביטוח לאומי.

חמישה צעדים אלו אמורים להוביל אל שלוש תוצאות חיוביות:

1. פישוט התהליכים הן במס ההכנסה והן בביטוח הלאומי.

2. היווצרות קו הגיוני וראציונאלי במערכת האחרידה של ההטבות לילדים.

3. השגת מגמה פרוגרסיבית וסוציאלית שעיקרה בחמיכה גדולה יותר להורים בעלי הכנסות נמוכות יותר. פרוגרסיביות זו מתבטאת בכך שגם בעלי הכנסות נמוכות, שהיו פטורים ממס אך לא נהנו מניכוי מס בגין ילדיהם, יזכו מעתה בשווי הניכוי, שהרי זה יוכל בקיצבה שתשלום להם על-ידי המוסד לביטוח לאומי.

משפחות שהכנסתן עולה על סף המס ייהנו באופן שווה מהזיכוי, לפי מספר ילדיהן.

חישוב הקיצבה לילדים ייעשה לפי ערך נקודה בפקודת מס הכנסה ויהיה צמוד לתנודות במדר המחיר. הילד הראשון והשני יזכו כל אחד בנקודת קיצבה אחת — 100 לירות לחודש, ואילו כל ילד נוסף ב־125 נקודה — 125 לירות. קיצבת יוצא־צבא לפי חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) תיקבע לפי 0.75 הנקודה — 75 לירות לחודש, והיא תשלם את קיצבת הילד השלישי וכל ילד נוסף לערך של 2 נקודות — 200 לירות לחודש.

הקיצבה ההחדשה, כקודמתה, תעוגן בחוק הביטוח הלאומי ותשולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי. מונה יבוא חציו מדמי ביטוח וחציו מאוצר המדינה. חישוב סופי של הקיצבה, לפי גודל המשפחה, אדוני היושב־ראש, מראה שהכנסתו הפנויה של יוצא־צבא שכיר בעל שכר ממוצע תגדל בחודש יולי, בהשוואה למצב לפני הרפורמה, ב־26 לירות אם יש לו

חבורת ל"ב, ישיבה כפ"ו

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (ברעם) —

הראשונה להקמת המוסד לביטוח לאומי. 1969/70 לבין 55% לאלה שנפגעו בשנת 1954/55, השנה

בנוסף על הגדלת הקיצבאות להבטחת ההכנסה השוטפת לקיומו של הנכה עומד המוסד להתקין תקנות אשר יבטיחו קיצבאות מיוחדות להשתתפות בהוצאות חריגות של נכים מן הסוגים הבאים: נכים קשים המרו-תקים למיטה, אשר דרושה להם עזרת הזולת לקיום אורח חייהם יקבלו קיצבאות לטיפול אישי ועזרת-בית; נכים במיטה שלהם ילד נכה שהוצאות גידולו והיוגו חריגות יוכלו להסתייע בדמי-מחיה מיוחדים שייקבעו בתקנות. כן יעוגנו בחקיקה זכויות הנכים לקבלת סיוע להבטחת נידותם.

ההכנסה החייבת בדמי ביטוח. ועדת-בן-שחר הצביעה על אפשרות של איחוד, פישוט ותיאום בין חוק הביטוח הלאומי ופקודת מס ההכנסה גם בנושא של הגדרת הכנסה החייבת בדמי ביטוח. האפשרות שהוצעה לבדיקה היתה הגדלת המאקסימום הנהוג בביטוח הלאומי מ-3,700 לירות ל-5,500 לירות לחודש והצמדתו לתיקרת ההכנסה מפקודת מס ההכנסה. תוך כך יש מקום, לדעתי, לבחון האחדות בסיס ההכנסה בחוק הביטוח הלאומי ופקודת מס הכנסה, תוך הפחתה מקבילה בשיעורי דמי-הביטוח.

מפאת חוסר הזמן, ולאחר בירורים שקיימנו גם עם שר האוצר, לא קבענו בעניין זה כללים, אבל אני חושב שנצטרך לתת דעתנו על כך כי זה ישפיע על כל מערכת הביטוחים בישראל, לרבות מערכת הפנסיה בישראל.

לסיכום, השינויים המוצעים שאני מביא לפניכם היום, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אמנם קשורים ברפורמה במס הכנסה, אך עם זאת יש בהם היבטים רבים המקדמים את מערכת הבטחון הסוציאלי גם ללא קשר עם הרפורמה. קידום זה יודקד לפנינו אם נהיה מודעים לעובדה שניכוי מס ההכנסה מהוויית הטבות שוות-כסף הניתנות לנישומים בשל מצב משפחתי או אישי מסויים, וכי אלה הנתונים באותו מצב זכאים גם לגימלאות הביטוח הלאומי. רק עתה, משהורחבה רשת הזכויות בביטוח הלאומי והיא כוללת תשלומים בגין מצבים רבים, נעשה אפשרי לגשת לאיחוד שתי מערכות הזכויות בתחומים שבהם הן חופפות. איחוד זה מאפשר להעניק את שווי הטבה שבניכוי מס ההכנסה גם לבעלי הכנסות נמוכות הפטורות ממס, ועל-ידי כך לבנות מערכת אחת שהינה פרוגרסיבית וצודקת מוז המפוצלת בשתי מסגרות מנהליות נפרדות המודרכות על-ידי עקרונות שונים. אנו גם מוצאים שהסדרים החדשים המוצעים יהיו פשוטים ומובנים יותר לציבור הרחב.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשה-נא לי להביא יחד עם הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18) גם את הצעת חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) תשל"ה-1975. חוק זה בה לתקן את ההגדרה של "מינימום התגמול" בסעיף 1 לחוק עקב התיקונים המוצעים בתיקון מס' 18 לחוק הביטוח הלאומי המחייבים, כפי שהדגשתי בדברי קודם לכן, תשלום קיצבת ילדים לכל מבוסה גם בעד שני ילדי הראשונים, כמובן אף מבוסה המשרת במילואים. על כן מוצע לתקן את ההגדרה האמורה ולמחוק בה פסקה שהפכה למיותרת.

1. תבטל תוספת התלוים בגין ילד שלישי ואי-לך בביטוח ויקנה, שאירים ונכות כללית. התשלום בגין ילדים אלה יבוצע, כאמור, במסגרת קיצבת הילדים האוניברסאלית.

2. הואיל והקיצבה האוניברסאלית בעד שני היל-דים הראשונים קטנה מהתוספת בגין ילדים אלה לקיצ-באות הויקנה, השאירים והנכות, המשיך להתקיים תו-ספת זו לקיצבה אך ברמה מוקטנת: ב-5% מהשכר הממוצע במשק. רמת תוספת זו תשלים את הקיצבה בעד כל אחד משני הילדים הראשונים לערך הקיצבה המשתלמת בעד הילד השלישי.

3. תבטל תוספת ההטבה הסוציאלית בעד תלו-י שני ואילך — בעיקר ילדים — עקב הגדלת שיעור הקיצבה האוניברסאלית לילדים.

גם שינויים אלה יביאו לפישוט וליתר אחידות של מערכת הקיצבאות לילדים.

המרת הניכויים בהגדלת קיצבאות: במערכת מס ההכנסה הנוכחית ניתנו הקלות מיוחדות לזקנים, לאל-מנים, לאלמנות ולנכים וכיוצא באלה בצורה של ני-כויים מההכנסה החייבת במס. לפי המלצת ועדת-בן-שחר יבוטלו בפקודת מס ההכנסה הניכויים המיו-חדים לסוגיהם השונים. חלקם בוטל ללא כל תמורה, חלקם הפך לנקודות זיכוי נוספות לאוכלוסיה המת-אימה וחלקם ימצא את ביטוי בהגדלת הקיצבאות לזקנים, שאירים ונכים במסגרת חוק הביטוח הלאומי.

השינויים המוצעים במערכת הקיצבאות הם כד-לקמן:

1. קיצבת הויקנה והשאירים ליחיד תוגדל מ-15% ל-16% מהשכר הממוצע; התוספת לבן-זוג תלו תוגדל בהתאם לכך מ-7.5% ל-8% מהשכר הממוצע. עקב כך ייחנה ביולי מתוספת של כ-20 לירות לקיצ-בתו ואילו הקיצבה הזוגית תוגדל בכ-30 לירות לחודש.

2. קיצבת הנכות הכללית ליחיד בעל נכות מל-אה, של 75% ויותר, תוגדל מ-20% ל-25% מהשכר הממוצע, ללא מבחן הכנסה על התוספת. התוספות לתלוים מבוגרים בנכה תגדלנה בשיעור מקביל. כתו-צאה מכך תגדל קיצבת נכה יחיד, בכ-100 לירות לחו-דש, ואם יש בו תלוים מבוגרים — בסכומים אף גדולים מזה. הצעה ברוח זו הובאה לאחרונה לדיון על-ידי חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו כהצעת חוק פרטית. בהצעתה של חברת-הכנסת אלמוזלינו, כפי שסיכמנו על דעת הממשלה, נכלל מבחן הכנסות על התוספת מ-20% ל-25% מהשכר הממוצע. במגמה לתת תמורה בגין ביטול הניכויים המיוחדים לנכים הוצע לוותר על מבחן ההכנסות ולתת קיצבה בשיעור מוגדל לכל הנכים הזכאים לה.

(ג) שינויים בביטוח נפגעי מלחמה: קיצבאות נכות ותלוים יוגדלו אף הן מיולי 1975 כתוצאה מביטול הני-כויים במס הכנסה. ההגדלה תינתן בדרך של שיערוך הקיצבאות, לאלה שנפגעו בשנות ה-60 וה-50, בהפרש שבין הגידול בפועל בגובה קיצבתם לבין הגידול המתחייב ממלוא העלייה בשכר הממוצע במשק.

שעורי השיערוך ינועו בין 1% לאלה שנפגעו בשנת

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות (ברעם, דרניצקי (יודין), דיציאן, לבנבראון) —

זיקנה ושאיירים — ובעיקר לאור העובדה שהאוצר הסכים להגדיל את השתתפותו הנוכחית מ-10% ל-15% — אני בדעה שאפשר בהחלט להגדיל את הבסיס ל-18% עד 20%, ובהתאם לכך אציע את הצעותי בדיון בוועדה.

בעיה נוספת הקשורה בביטול ניכויים מיוחדים נוגעת לילדים נכים שמפרנסם נהנה עד עכשיו, עד הגיע הילד לגיל 20, מהנחות וניכויים במס הכנסה. כאן עוד טוענים שנותנים פיצוי באמצעות התשלום מים של הביטוח הלאומי. אמנם נאמר במבוא לחוק שיפורסמו תקנות בהתאם לכתוב באחד מסעיפי החוק — באחד הסעיפים ניתנת אפשרות לשר העבודה לפרסם תקנות שלפיהן יחייב את הביטוח הלאומי לדאוג בשלבים מסויימים לילד הנכה באופן ממשי —, אבל כל עוד לא פורסמו התקנות הנדונות, איננו יודעים מה יהיה תכנון וקשה מאוד לומר שתמורת הביטול יש איזה שהוא פיצוי באמצעות הביטוח הלאומי.

אני מגיע עכשיו להעברת תשלומים לילדים, שזה למעשה החלק העיקרי של הצעת התיקונים בחוק הק"י. אני מקבל בברכה שגם בעד הילד הראשון והשני יבוצעו התשלומים מהיום והלאה לא באמצעות המ"עסק אלא באמצעות הביטוח הלאומי. לא אחת נאמר בוועדת העבודה שיש לחתור לכך, וודאי שאני מקבל בברכה את התיקון הזה.

אני מקבל גם בברכה את העובדה שהפעם מנעו אפליה ומחייבים את התשלום לילד ראשון ושני לא רק לילדי עובדים אלא גם לילדי עצמאים. בקשר לעצמאים אני רוצה להעיר, שהם יהיו חייבים לשלם הגדלה ניכרת בענף הביטוח, אולם מה שמדאג אותי בקשר לכך הוא שההכנסה הפנויה שתהיה למשפחה בעד ילדים — שמסיבות מסויימות הקיצבאות שיקבלו הן קיצבאות של משפחות ברוכות ילדים — תהיה קטנה יותר מן הסכום של הניכויים והמענקים שהיו עד עכשיו. עם זאת אינני רואה איך אפשר במסגרת הביטוח הלאומי למנוע אפשרות כזאת.

בסיכום דברי אני רוצה להגיד: אינני בטוח שההעברתן של ההנחות הקבועות היום במערכת מס ההכנסה לביטוח הסוציאלי, במערכת הביטוח הלאומי, הם לטובת מערכת הביטוח הסוציאלי. יש לי ספקות רבים בקשר למעורבותי בין שתי המערכות ותלותה של המערכת הסוציאלית במערכת הפיסקאלית. יש לחתור במידת האפשר למניעת קשר בליינתק של הביטוח במערכת הסוציאלית במערכת הפיסקאלית לגבי צרכים חינוניים. בהקשר זה אני רוצה להעיר שלגמרי אינני מאושר מן הסעיפים הקובעים אפשרות של קיוזו התשלומים במקרה, למשל, של אי-הגשת דין וחשבון או חוב למס הכנסה. אינני יודע אם זה תמיד לטובת אותם אנשים שהם צריכים לדיאוג, שעה שעליהם לקבל, לפי חוקים סוציאליים, את הסכומים שהם זכאים להם לפרנסת משפחותיהם.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבנבראון, ואחריו לחבר-הכנסת לורניץ.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק המוצע

אני מציע לנסות להעביר את הדיון בהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), תשל"ה—1975 ובהצעת חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ה—1975, לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה, להכנתן לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

הואיל והשר מסר דברי הסבר בשני החוקים, גם הדיון יהיה משותף. רשות הדיבור לחבר-הכנסת דיציאן, ואחריו לחבר-הכנסת לבנבראון.

ליאון דיציאן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני דברי המבוא בהצעת החוק הנדונה בא החוק להשלים את מערכת התיקונים, בהתאם להמלצות הוועדה לרפורמה במיסוי ישר, שלא בא לידי ביטוי בהצעת התיקונים בחוק מס הכנסה. יורשה-נא לי לומר מראש שאינני חושב כי יש לקבל מכל וכל את המלצות הוועדה בראשית הפרופסור בן-שחר כאילו הן דברי תורת משה מסיני וללכת ללא עוררין אחרי דברי ההמלצות, משום שלכל דברי אנוש אנחנו צריכים להתייחס בביקורת קפדנית קודם שאנחנו באים ליישם אותם בחוקים השונים.

בהמשך דברי רצוני לבדוק לא רק אם ההצעות מתאימות להמלצות הוועדה המכובדת, אלא גם אם הן לטובת הכלל, ורק אם אהיה משוכנע שהן לטובת הציבור, וזו המטרה של ביצוע הרפורמה, אתייחס בחיוב להצעות החוק.

בתחילת דברי אתייחס לאו דווקא לבעיית התשלום לילדים אלא לביטול ההנחות שמקבלים עד עכשיו חייבי מס בגיל 60—64 ו-65—70 כל עוד הם ממשיכים בעבודה. אמנם ועדת-בן-שחר סברה בהמלצותיה שמדובר בהנחות קלות-ערך שאין להתחשב בהן, ולו היו אומרים בגלוי שהן הן מה שצומח דים לעשות, הייתי יכול להסכים או לא להסכים לכך. אבל אומרים: תמורת הביטול של הניכויים המיוחדים מגדילים את הקיצבה לזקנים מ-15% ל-16%, וזה פשוט לא נכון. הסיבה פשוטה: הגיל שבו מתחילים לקבל קיצבה הוא 65 אם מפסיקים לעבוד בעבודה רגילה, ואם ממשיכים לעבוד — רק בגיל 70. אם כן, הניכויים המיוחדים אמנם מתבטלים, אבל בתקופה מסויימת איש לא מקבל פיצוי, ובחלק השני רק חלק אחד מקבל פיצוי, דהיינו אותו חלק שפרש מהעבודה השוטפת. אם זו הכוונה של המלצות ועדת-בן-שחר אני רוצה לומר בגלוי שאני מתנגד להמלצות בעניין זה. מכל מקום דברי המבוא אינם מתאימים למציאות כפי שהיא מתבטאת בחוק.

אדוני היושב-ראש, בהודמנות זו רצוני להעיר שוב שהגדלת השיעור הבסיסי בקיצבת זיקנה ושאיירים מ-15% ל-16% בהחלט אינה מספיקה. אני מביע דעתי זו לא רק בתור דעת יחיד, אלא זו היתה היתה לטתה והמלצתה של ועדת העבודה שנתקבלה פה-אחד עוד לפני שנה-יוצא. הוועדה המליצה להגדיל את הבסיס מ-15% ל-18%, אבל התייחסות לכך לא היתה עד עכשיו, וזה גם לא בא לידי ביטוי בהגדלה הנוכחית מ-15% ל-16%. בהתחשב במצב העובדי דתי הקיים וברורבות ההולכות וגדלות בענף ביטוח

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (לבנבראון, דרניצקי (יודין), לורינץ) —

אעבור לשאלה אחרת: הקשר בין מס הכנסה לבין הקיצבה לילדים. חברי הכנסת, אני מבין שיש צורך להילחם נגד המעלימים הכנסה או נגד אלה שיפגרו בהגשת דיווחשבון. אבל גם כאן, לדעתי, אין להעניש על כך משפחות מרובות ילדים ואין לפגוע בקיצבה לילדים. אפשר לטעון, ובצדק, בגוגע לשכירים, שהם לא יכולים לפגור כי מנכים מהם מס הכנסה בטרם מקבלים הם משכורת. אינני יודע מה יהיה המצב אם המעביד יפגור בהגשת הדיווח-שבון למס הכנסה. אני מתייחס גם לעצמאים. לא כל העצמאים הם מיליונרים ויש גם עצמאים בעלי חכנסות נמוכות ובינוניות ויש ביניהם גם בעלי משפחות מרובות ילדים. לדעתי אין לפגוע במשפחות אלה בגלל עיכובים בתשלום מס הכנסה. צריך למצוא דרכים אחרות כדי להקפיד שההדגים והחשובות יוגשו בזמן ולמצוא דרכים נגד אלה שרוצים להעלים הכנסות — אבל לא עליי פגיעה בקיצבה לילדים.

אשר לקשר הגומלין בין מס הכנסה ובין הקיצבה, אני מציע להפריד את הקשר הזה. בקשר למימון קיצבת הילדים — המימון נעשה על-ידי הביטוח הלאומי ועל-ידי אוצר המדינה. אשר להשתתפות המעביד היא נשארת למעשה כפי שהייתה עד עכשיו — 3.4% מסך השכר החייב בדמי ביטוח עז' למאק-סינום.

אני מציע להגדיל את השתתפות המעבידים ל-4%, כדי שאפשר יהיה לשלם לכל הילדים אותה קיצבה לפי 200 לירות הנקודה, כלומר גם לאלה שאינם יוצאי-צבא, כדי לשמור את שיעור הקיצבה לכל המשפחות.

באשר לקיצבת זיקנה ונכות נאמר בחוק שכתמורה לביטול הניכויים המיוחדים לוקנים ונכים בפקודת מס הכנסה מציעים להגדיל את שיעור הקיצבות: קיצבה הזיקנה מ-15% ל-16% מהשכר הממוצע. נראה לי שאחוז זה נמוך מדי. על כן אני מציע להגדיל את הבסיס ליחיד בענף הזיקנה ושאינם מ-15% ל-25% מהשכר הממוצע; וקיצבת הנכות הכללית ל-חיד מציע אני להגדיל מ-20% ל-35% מהשכר הממוצע במשק.

חברי הכנסת, כאמור עצם הרעיון של איחוד הקיצבות לילדים והעברתן לביטוח הלאומי נראה לי. על כן בצירוף ההצעות לתיקון אהנחו נצביע בעד העברת החוק כפי שהציע שר העבודה. את עמדתנו הסופית לגבי החוק נקבע לאחר הבאתו לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לורינץ, ואחריו לחבר-הכנסת שמעוני.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק הביטוח הלאומי הוא בלי ספק אחד החוקים או החוק הסוציאלי היפה ביותר. אני חושב לזכותי שיש לנו, ברוח השם, חלק בעקרון של מענק לילדים. מי שיועד — ושר העבודה זוכר, שגיננו ותיקים — שנים נאבקתי, קראו לי "משוגע לדבר" עד שיום בהיר אחד לפני

קשור ברפורמה במיסוי ובהזדמנות זו אני רוצה למחות פעם נוספת על צורת הדיון בחוק פקודת מס הכנסה, שוועדת הכספים החלה כבר בדיוניה בו להכתיב לקריאה שנייה ושלישית בטרם נסתיים הדיון בו במליאת הכנסת בקריאה ראשונה. ביקורת על צורת הדיון ועל החפזון בדיון אפשר לקרוא גם בעת תונות. גם ההתלהבות מן הרפורמה כשלעצמה פגה עם פירסום סעיפי החוק ומתריבים וגוברים סימני השאלה והספקות בקשר ל"תרופת-הפלא" שתביא הרפורמה במיסוי הן למשק המדינה והן למשלמי המסים.

באשר לחוק הביטוח הלאומי: מטרת החוק היא להנהיג לכל הילדים בישראל קיצבה אחידה, אשר תבוא במקום הניכויים בשל ילדים בפקודת מס הכנסה ובמקום קיצבת ילדי עובדים שכירים וקיצבת משפחות מרובות ילדים. דבר זה הוא חיובי כשלעצמו ואת העקרון הזה, את הגישה הזאת, אפשר לקבל, אלא אלא חשוב במיוחד שהתיקונים האלה והשיטה הזאת לא יפגעו בהישגים הקיימים.

עיון בסעיפי החוק המוצע מצביע על הרבה ליקויים. במידה שהם לא יתוקנו בזמן הכנת החוק לדיון לקריאה שנייה ושלישית, יביא החוק המוצע אפילו להרעת התנאים ולהקטנת הקיצבות למשפחות מרובות ילדים.

חישוב הקיצבה: במקום השיעורים שהיו קיימים עד עכשיו תהא הקיצבה לפי ערך נקודת קיצבה, שלפיה נקבע בחוק בשביל כל ילד ראשון נקודה אחת ובשביל כל ילד מעל לילד השלישי נקודה רבעה. אם נביא בחשבון גם את הקיצבה ליוצאי-צבא, לפי חוק היילים משוחררים, המוסיפה 0.75 נקודה ומשלימה את הקיצבה הניתנת לילדים מהילד השלישי ואילך, נגיע ל-2 נקודות לגבי ילדים שאחרי הילד השלישי. יוצא אפוא שלפי חיישוב זה מופלים לרעה ילדים שהוריהם אינם יוצאי-צבא. מובן שבראש וראשונה ייפגעו משפחות ערביות, אבל גם בין המשפחות היהודיות יש שאינם משרתים בצבא, שאינם יוצאי-צבא. לדעתי אין הצדקה להפלות משפחות אלה לרעה. אם יש צורך לעודד משפחות יוצאי-צבא, אפשר למצוא צורות שונות להטבות ליוצאי-צבא, אבל לא עליי פגיעה בהקצבות בשביל ילדים למשפחות שמתוך סובות שונות אינן שייכות למסגרת הזאת. אהנחו מציעים לתקן עניין זה בהצעת החוק.

באשר לחישוב לפי הנקודות: אם נכונה הרשימה שיש לי בקשר למצב הקיים, ולפיה ילד ראשון מקבל 67 לירות, ילד שני — 134 לירות, ילד שלישי — 236 לירות, הרי שכל אלה באמת ייהנו מן השינוי בחוק ויקבלו סכומים יותר גדולים. אבל מהילד הרביעי ואילך תביא הרפורמה במיסוי להקטנת ההכנסה, כי לפי הרשימה שבידי משפחה בת 5 ילדים מקבלת 948 לירות ולפי הרפורמה במיסוי תקבל משפחה כזאת בשביל 2 הילדים הראשונים 200 לירות, בשביל שלושת הילדים הנוספים — לפי 200 לירות — 600 לירות, יחד 800 לירות. ככל שמספר הילדים גדל, גדל גם ההפרש בין הקיצבה שמשפחות אלה מקבלות כיום ובין הקיצבה שתקבלנה לאחר הרפורמה במסים. מתברר שגם בעניין זה משפחות מרובות ילדים תיפגענה.

רד, מקבלים אותה משכורת, לאחד יש הכנסה פנויה לנפש של 1,000 לירות לחודש, והשני שיושב על-ידו ומקבל אותו שכר, בעל אותה השכלה, אבל מכיוון שהוא "חטא" ויש לו יותר ילדים, עם כל התיקונים שהובאו היום יוכל להוציא פחות מן החצי לעומת חברו. שניהם מרוויחים אותו דבר, והוא יוכל להורג ציא רק 420 לירות לחודש לנפש. אני מדגיש שלא לקחתי שני מפרנסים שהאחד מרוויח יותר, כי אז הפער הוא גדול, ואינני מעז אפילו לדבר על כך שאי פעם נגיע שם לשוויון, אולי כשהמשיח יבוא. אבל פה, אדוני השר, אתה חייב להסביר לעצמך ול-כנסת איך זה ייתכן ששני מפרנסים שמשתכרים אותו שכר, האחד יגיע להוצאות לנפש שהן פחות מ-50% מחברו.

(חברי הכנסת מ. פעיל קורא קריאת ביניים)

חברי הכנסת הסוציאליסט פעיל, לכאורה הממשלה והביטוח הלאומי צריכים לחקן משהו, להתקדם לקראת איזה שוויון על-ידי הביטוח הלאומי, על-ידי קיצו באות לילדים.

אדוני השר, המספרים שאמרתם הם מוסמכים ומראים שלא זו בלבד שאיננו מצמצמים, אלא אף מוסיפים על אי-השוויון. אתן כמה מספרים נוספים לפי אותה דוגמה. מפרנס שמרוויח 3,000 או 3,500 לירות לחודש מקבל אחרי דו"ח ועדת-בן-שחר תוספת של 149 לירות להכנסה הפנויה. משפחה עם שני ילדים מקבלת 156 לירות נוספות, כלומר תוספת של 7 לירות בלבד לעומת השני. מפרנס בעל משפחה של שלושה ילדים יקבל תוספת פנויה של 168 לירות. זו תוספת קטנה, אבל בכל זאת תוספת. משפחה עם ארבעה ילדים תקבל תוספת פנויה רק של 111 לירות. ואילו משפחה עם חמישה ילדים תקבל תוספת פנויה רק של 78 לירות לחודש. כלומר, אם משפחה עם ילד אחד מקבלת, הודות לכל התיקונים של ועדת-בן-שחר והקיצצאות המוגדלות, תוספת של 149 לירות להכנסתה הפנויה, הרי מפרנס שני, שיש לו בדיוק אותה משכורת, הוא יישלם לו חמישה ילדים, יקבל תוספת של 78 לירות בלבד, פחות מאשר החצי. זהו, כנראה, עונש אדמיניסטרטיבי, עונש של הממשלה הסוציאליסטית, על כך שהוא "העז" ויש לו חמישה ילדים. אדוני היושב-ראש, האם זה צדק סוציאלי?

ואם כל זה לא מספיק, בא חוק מס ערך מוסף, ואנחנו כבר מכירים פחות או יותר את החוק הזה, אם כי לא בפרטיו; איננו יודעים בדיוק מה יהיה, אבל הפרינציפ של חוק מס ערך מוסף הוא שיוטלו לפיו מסים עקיפין, וישלמו את מס העקיפין בהתאם לצריכה. ברור שמשפחה בת עשר נפשות צורכת פי שלושה ממה שצורכת משפחה בת שלושה נפשות. פי רש הדבר שמשפחה כזאת תשלם מס עקיפין פי שלושה ויותר. כי לפי התכנית מס ערך מוסף יחול גם על המצרכים החיוניים והסודיים ביותר, לרבות לחם וחלב.

יוצא שאחרי כל התיקונים אנחנו נגיע לעיוור תים סוציאליים גדולים ביותר. המשפחות הגדולות תקבלנה פחות, כפי שהסברתי במספרים — ואני מק-

16 שנים זכינו לכך ששר העבודה דאז מרדכי נמיר הביא הצעת חוק והייתי באמת הראשון שזכה לקבל את המענק למשפחות מרובות ילדים.

אמנם, כאשר החוק לעידוד משפחות נתקבל, המענק היה מענק צנוע, אבל במשך הזמן היתה התקדמות, מפעם לפעם, באופן עקבי, הן לילדים, כדי לעודד את הילודה, והן לקשישים ולשארירים. הכולנה היתה ברורה לכולנו — להשוות לפחות בין אותם מפרנסים אשר שכר עבודתם הוא שווה ובכל זאת רמת חייהם שונה לגמרי כתוצאה מכך שבמשפחה אחת מעט ילדים ובמשפחה אחרת יותר ילדים. רצינו, ובצדק, אם איננו יכולים לעשות שוויון מוחלט בין כל האזרחים, שלא יהיה לפחות פער גדול בין שני אנשים אשר רמת השכלתם, עבודתם, והשכר שלהם הם בדיוק אותו דבר, שלא יסבלו ולא יחיו ברמה הרבה יותר נמוכה מן המשפחה אחת, בהשוואה למשפחה אחרת, כתוצאה מכך שיש בה יותר ילדים.

אדוני שר העבודה, כנסת נכבדה, אני מצטער שאנחנו הולכים ומתרחקים מאותו ייעוד ומאותה מטרה נעלה. אני רוצה להמחיש זאת במספרים. אני מצטער על שגם ועדת-בן-שחר וגם הצעת החוק שלי פנינו אליה שמו לב לעניין זה — מרחיקים או חנו מאותה מטרה והפער בין המשפחות הולך וגדל. אמחיש את דברי באמצעות טבלה — עמוד 2 לוח 1 מחומרי-רקע שקיבלנו ממינהל הכנסות המדינה — חומר שאפשר לסמוך עליו אליבא דכל הדעות. אביא לדוגמה מספר שהוא מספר ממוצע למפרנס ממוצע — 3,000 לירות שכר חודשי, או ביחד עם שאר ההטבות — 3,450 לירות. לפי החוק המוצע אחרי הדיון וחשבון של ועדת-בן-שחר, אם החוק יתקבל, ההכנסה הפנויה של משפחה עם ילד אחד תהיה 3,000 לירות לערך; בדיוק 2,942 לירות. ואילו לראש משפחה עם 2 ילדים ההכנסה הפנויה — זאת או-מרת ההכנסה העומדת לרשותו להוציא בשביל משפחתו — תהיה 3,042 לירות.

אני רוצה להביא כמה דוגמאות, כי אם לא כן לא נדע את ההבדלים. למשפחה שיש ילד אחד יש הכנסה פנויה של 3,000 לירות, זאת אומרת 1,000 לירות לנפש לחודש; משפחה עם שני ילדים, כלומר ארבע נפשות, ההכנסה הפנויה לנפש היא כבר 760 לירות; משפחה עם שלושה ילדים, הכנסתה הפנויה היא 3,242 לירות, כלומר רק 650 לירות לנפש. למשפחה עם ארבעה ילדים ההכנסה הפנויה היא רק 3,442 לירות, זאת אומרת סך-הכל 570 לירות לנפש. משפחה עם חמישה ילדים, הכנסתה הפנויה היא 3,642 לירות, זאת אומרת 520 לירות לנפש בלבד.

כנראה אלה שהכינו את חומרי-הרקע לא יכלו לתאר בדמיונם שיש משפחות שיש להן, ברוך-השם, יותר מחמישה ילדים, וכאן הפסיקו את החישובים. אבל כדי לסבר את האוזן עשיתי את החישוב בעצמי. משפחה עם שמונה ילדים, דבר די מצוי במדינת ישראל, ברוך-השם, הכנסתה הפנויה היא בסך הכל 4,200 לירות, זאת אומרת 420 לירות לנפש.

אני שואל אותך, אדוני השר, ואת חברי הכנסת שיש להם ודאי איזה רגש לצדק סוציאלי: תסבירו לי איך זה ייתכן ששני מפרנסים יושבים באותו מש-

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (לורניץ, דרניצקי (יודין), שמעוני) —

אם התיקונים שאנחנו מציעים יתקבלו או לא יתקבלו.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

רשות הדיבור לחבר הכנסת שמעוני, ואחריו לחבר הכנסת אפרת.

חביב שמעוני (המערך):

אדוני הושב ראש, נוסח נכבדה, קם לאחרונה עגל זהב חדש ושמו ועדת-בן-שחר, ואין זו כבר חידה מי עומד מאחורי עגל זה ומי מרקד סביבו. אלה הם, כנראה, אותם גורמים שחולשים על ההון וה-רווחים, ונראה שהם גם ייהנו מאותו מיליארד או מיליארד-יחצי לירות שהרפורמה של ועדת-בן-שחר תו-למשק. לגביהם זו באמת רפורמה, אבל אני חושב שלגבי משפחות מרובות ילדים ומשפחות שנמ-צאות במצוקה זו ריאקציה, לא רפורמה. אליה זו שיש בה קיץ, אני חושב שהיא נועצת את הקוץ דווקא במקום שלא צריך לנעוץ אותו.

עוד קודם שאדבר במה מתבטא הדבר לגבי המש-פחות הללו, יש לי תמיהה כיצד קרה שבמשק שטו-ענים שיש בו מצוקה כלכלית יצד קשה לקצץ בתקציבו, ויושב-ראש ועדת הכספים מציע לקצץ מיליארד ל-ירות, לא פחות ולא יותר מאשר מתצית לקצץ בשי-כו, דבר שעלול לגרום מיתון, אבטלה, פגיעה ביעדים סוציאליים ופתרון מצוקת הדיור — איך זה משק כזה יכול להרשות לעצמו להזרים מיליארד או מיל-יארד-יחצי לירות, ולמה? לא, חלילה, לסגירת פ-רים, לא, חלילה, להקטנת מצוקות, אלא על-פי הסיס-מה של "טמפור" — מי שיש לו — תן לו עוד.

הדבר תמוה ומדאיג משום שעל-פי כל הנתונים שהתפרסמו, ואני מסתמך על פירוסמים של ועדת-בנוטב, הפערים גדלו. שני העשירונים הנמוכים ב-שנים האחרונות הגיעו לכדי 4.4% מההכנסה הלא-מית, ואילו שני העשירונים העליונים הגיעו לכדי 44%. הפערים הלכו וגדלו במשך השנים הללו. אנחנו חשים את זאת גם השנה כאשר מדברים על קיצו-צים בסעד, קיצוצים בחינוך. אנחנו מרגישים את זה בתופעה מאוד מדאיגה: 24% מבנות ישראל אינן כש-רות לגיוס, לא בגלל דת ולא בגלל רצונן להשתמט או להיפטר מהגיוס מטעמי מצפון, אלא משום חוסר כושרן החינוכי והפיסי לשרת במערכות ישראל. אני מניח שאולי לא אחוז כזה, אבל בוודאי גם אחוז מדאיג של גברים במצב זה. אין ספק שזו תוצאה של מדיניות כלכלית. מדיניות זו באה להזרים כספים למשק שנתון במצוקה כזו, אבל לאו דווקא כדי לחזק את החוליות החלשות.

רק לפני זמן-מה אמרו לנו שצריך לבטל סוב-סידיות למצרכי יסוד חיוניים מפני שיותר טוב לת-מוך בנצרך ולא במצרך. ביטול סובסידיות. כבר היום מדברים על ביטול חוק חינוך חובה בכיתות י' ושוב אומרים: למה לתמוך בכול, יותר טוב לתת שי-רותים סלקטיביים, אנחנו לא יכולים להרשות לעצ-מנו שירותים אוניברסאליים. מה קרה פה? לקחו דבר שהיה אמנם שירות אוניברסאלי, אבל היתה בו גמישות והיה לו כושר להתאים את עצמו יותר מאשר כל מערכת אחרת לטפל בפערים, זה היה חוק הבי-

וה, אדוני השר, שאתה תשיב על כך ותאמר אם אתה חולק עליהם או לא —, והן תשלמנה יותר. זאת אומרת שכלל שהמשפחה גדולה יותר, מצבה ילך ויחמיר. ולאחר שהיו כמה שנים יפות שבהן הק-טגנו את הפער, עכשיו הפער ילך ויגדל ויגיע למ-מדים שבמשך כל השנים מקום המדינה לא היו כמותם.

אני רוצה להעיר עוד כמה הערות. החוק הזה בא להקל. אני רוצה להצביע על כמה סעיפים בו שמחמירים. שעה שמש הכנסה נתן ניכוי בגין ילד עד גיל 20, הרי הקיצבה היא רק עד גיל 18. הוועדה לרפורמה במסים המליצה שתשלומים בעד ילדים יי-בנו למשך שנת הכספים כולה, גם אם הילד נולד באמצע השנה או אם נגמרה זכאותו באמצע השנה. בדרך הלכה לאיבוד ההמלצה הזאת. והרי הממשלה התליטה שדו"ח ועדת-בן-שחר הוא כולו מיקשה אחת. אם כן, איפה ההמלצה הזאת?

קיפוח מיוחד הוא לאלמנות. אלמנה עם ילד קיב-לה עד עכשיו 22.5% מהשכר הממוצע. כעת מק-טינים את זה ל-21% בלבד, וזאת לפי סעיף 21. הוא הדין לגבי אלמנים וגרושות. יש עיוות נוסף לגבי אלמנות שקיבלו עד כה תוספת בגין כל הילדים עד גיל 18; ואם הם למדו — עד גיל 20; אם היו בצבא — עד גיל 21. כעת הם תקבלנה קיצבת אלמנות רק בעד שני הילדים הראשונים, וקיצבאות בעד ילדים — רק עד גיל 18. אמנם סעיף 45 אומר שחוק זה לא בא לגרוע ואיש לא יקבל פחות מאשר קיבל עד עכשיו. אבל עכשיו התמונה מאוד לא ברורה. אלה שכבר זכו לקבל, ימשיכו לקבל כפי שקיבלו עד כה, ואילו אלה שיקבלו מעכשיו — אלמנה שחקבל מעכ-שיו או שעדיין לא נכנסה למעגל הזה, תקבל רק בגין שני ילדים, וההבדל גדול מאוד אף ששתייהן משלמות אותו דבר.

בגלל קוצר הזמן אוסיף רק עוד הערה אחת, והיתר אגיד בוועדה המשותפת. אני חושב שבמדינה מוסרית זה לא בסדר שאנשי הביטוח הלאומי, שעו-סים בעבודה יפה, עבודה סוציאלית, פתאום מטילים עליהם חובה שלא שייכת לגמרי למוסד לביטוח לאו-מי. לפי סעיף 36 הם יהיו מכשיר-עזר לאנשי מס הכנסה ועליהם יהיה לקבוע את הרווחים של כל אורח בישראל. די שזכות זו ניתנת לאנשי מס הכ-נסה, והם יכולים בעצמם לעשות את עבודתם. הוא הדין בסעיפים 27 ו-28, שמאפשרים לקזז — השר דיבר על זה בהרחבה, אני אגיד רק משפט אחד — כלומר, אם מישו חייב מס הכנסה או מישו לא הגיש דו"ח למס הכנסה, יעכבו את התשלומים של הביטוח הלאומי. אדוני השר, זה לא מוצדק ואין בזה טעם טוב. קיצבאות ומענקים לילדים אינם ניתנים לעיקול וגם לא למס הכנסה. כלום יעלה על דעתו של מישו שאם אדם חייב מס הכנסה או לא הגיש דו"ח, לא יתנו לילדיו להיכנס לבית-הספר, לא יתנו לו שירותי סעד או שירותים אחרים? ומה הדין אם ראש המשפחה הוא איש בלתי-אחראי, או שיכור — האם ייתכן לגזור שילדיו ילקו פעמים?

אדוני השר, כל זה בלתי-מחושב. מביאים בח-פון חוק אחד אחרי השני, ואני חושב שחייב להיות תיקון. אנחנו נצביע בעד ההצעה להעביר את החוק לוועדה המשותפת, והצבעתנו הסופית תהיה תלויה בכך

רות. אולם ילד רביעי היה מקבל 125 לירות קיצבה, קיצבת יוצא-צבא היתה 75 לירות, ניקוי 40 לירות — סך-הכל 240 לירות; עכשיו יקבל רק 175 לירות, משום שקיצבת יוצא-צבא תהיה חייבת במס, כלומר מינוס 75 לירות. ילד חמישי — קצת פחות: קיצבת יוצא-צבא — 50 לירות. הוא קיבל 128 לירות קצ' בה, קיצבת יוצא-צבא 50 לירות, ניקוי 40 לירות — סך-הכל 217 לירות. עכשיו יקבל 175 לירות, כלומר מינוס 42 לירות.

משפחה שיש לה שישה ילדים תגיע בערך למי-נוס מ-100 עד 40 לירות. אותה משפחה, כפי שנאמר, תצטרך במסגרת מס ערך מוסף, שהוא מס על עניים יותר מאשר מס לכול כי צריך להחזיר את מה שנתנו דרך הרפורמה של ועדת-בן-שחר, לשלם הרבה יותר. משום שכל ילד צורך; הוא צרכן, ויצ' טרך את המינימום החינוכי שלו לקנות במחירים גבו-הים. משפחה כזאת תקבל איפוא פחות ותשלם יו-תר. אני רוצה לדעת איזו סגירת פערים היא זאת.

מפאת הזמן הקצר שיש לי אגע רק בעוד שני דברים, שכבר נגעו בהם. קודם לכן היה התשלום הולך לאם. קיצבת הביטוח הלאומי היתה משולמת לאם. זהו דבר חשוב ממדרגה ראשונה, משום שהאם כעקרת-הבית יכלה לתפקד בנושא זה הרבה יותר טוב מאשר כשהיה הולך כחלק מן השכר, בסופו של דבר, למשתכר, וספק אם עכשיו זה יגיע לאם כדי שת-נצל זאת לצרכי ילדיה. כבר נאמר גם שאפשר לקז-ז בזה חוב של מס הכנסה. כלומר, זה לא עוד דבר שהאם יכלה להיות בטוחה בו, שמינימום הכנסה מסר-יים יהיה לה לכלכל את ילדיה. קודם כל, זה לא יגיע לידיה. ואם יגיע — בסופו של דבר ייתכן, בגלל אותם חובות למס הכנסה, שיגיע פחות ממה שהיה.

אני רוצה גם להציע, מפני שאינני חושב שא-נחנו יכולים כאן רק לקטר: אני חושב שהעובדה שנקודת הזיכוי היא אחידה מהילד השלישי ואילך היא רגרסיבית. כדי לתקן את המעוות יש לעשות אחד משני הדברים: או שלילד השלישי תהיה נקו-דה זיכוי 1.52 נקודה, לילד הרביעי 1.5 נקודה, לילד החמישי 1.75 נקודות, ולילד השישי 2 נקודות מלאות. או, אם לא רוצים בזה, בגלל אמ-תלות שאינני רוצה לעמוד עליה — ואני אומר שהן אמחלות ולא אמת, אבל נניח שיש בכך אמת — אפ-שר להגדיל קיצבאות יוצא-צבא באותו שיעור עולה: קיצבה לילד שלישי תהיה 0.75 נקודה, לילד רביעי 1 נקודה, לילד חמישי 1.25. וצריך לפטור אותן ממס, כמו שנקודות זיכוי אחרות פטורות ממס. לעת-עתה לא ראיתי שפוטרים קיצבאות יוצא-צבא ממס.

שר-העבודה מ. ברעם:
הכל פטור.

חביב שמעוני (המערך):

על כל פנים, בהצעת החוק ראיתי שפוטרים ממס הכנסה רק את הנקודה ו-1.25 הנקודה, ולא פטו-רים 0.75 נקודה של קיצבאות יוצא-צבא. אם אתה אומר לי שהיא תהיה פטורה — אני מבכר על כך. זה לא נמצא בהצעת החוק.

טוח הלאומי. רק לפני חודשים מספר, כשהיה הפי-חות, קיבלנו דוגמה טובה איך אפשר להשתמש במכ-שיר הזה לטובת החוליות החלשות. החליטו אז לתת פחות לילד ראשון ושני ויותר לילד שלישי ורביעי, לתת מיד, לא לחכות לתוספת היוקר. כלומר זה יכול להיות מכשיר לטפל במצוקה, כשאין בידינו די לתת לכול. יכולים לייעד מה שיש לנו לאלה שזקוקים יותר. והנה את המכשיר הזה הולכים להפוך לשי-רות אוניברסאלי, שכל תנודה בו תהיה תנודה בכל המשק. נותנים את הזיכוי לכול ומצמידים אותו. כל תנודה במחירים ובתוספת יוקר תתבטא בכל המע-רכת כולה, ובוודאי אז לא נוכל לכוון את עצמנו לחוליות החלשות יותר.

רק לפני זמן-מה דובר, ובצדק, שעל קיצבאות הביטוח הלאומי צריך להחיל מס הכנסה, כדי שאלה, בעלי ההכנסות הגבוהות ושקבלים קיצבאות יחזירו חלק מהכסף לאוצר. והנה הפכו את העניין לפטור לחלוטין, לא רק שניתן קיצבאות משוחררות לכו-ל, אלא גם נצמיד אותן לכולם. אבל לא לכולם — לחוליות החלשות לא. זו רגרסיה לגבי משפחות מרובות ילדים. אמנם קודמי דיברו על נושא זה, אבל ראויים ילדי ישראל במשפחות מרובות ילדים שגם אני אוסיף ואתרום את חלקי בנושא זה.

לא קיבלתי נתונים של האוצר, אבל קראתי את הדברים בדו"ח שהתפרסם ב"ידיעות אחרונות" והס-תמך על נתוני האוצר. והנה, אי-אפשר לומר שכל המשפחות מרובות הילדים נמצאות ברמת שכר של פחות מ-2,000 לירות. אל נשכח שהם עובדים שעות נוספות, והכנסתם — בגלל השעות הנוספות ובגלל העבודה המפרכת — תגיע ליותר מ-3,000 לירות. ואמנם בבריתאום הם משלמים, בשעות הרבות שהם עובדים, אבל לרבים הכנסתם תגיע לסכום זה. אם מדובר איפוא על אלה שיש להם 2,200 לירות — מי שיש לו ילד אחד יקבל בגין הרפורמה תוספת של 59 לירות, שני ילדים — 60 לירות, שלושה יל-דים — 90 לירות. אבל מי שיש לו ארבעה ילדים יקבל רק 51 לירות, ומי שיש לו חמישה ילדים — 38 לירות. ומעבר לזה — כנראה אפס.

ואם ניקח הכנסה של 3,500 לירות — שאיננה דבר בלתי-מצוי בשל השעות הנוספות — הרי כפי שאמר-תי, במשפחות מרובות ילדים: נשוי עם ילד אחד יקבל 200 לירות; עם שני ילדים — 205 לירות; שלושה ילדים — 213 לירות. אבל עם ארבעה יל-דים — 150 לירות, ועם חמישה ילדים — 110 לירות. ועם שישה ילדים, כנראה רק כדי מחצית.

אבל למה ללכת לכל מיני חישובים של טב-לאות? לקחתי את הקיצבאות כפי שהיו והשוויתי אותן למה שיהיה. ילד ראשון, וכך גם השני, קיבלו 68 לירות קיצבה, וניכוי שהיה שווה והגיע לכדי 40 לירות, אבל אלה היו חייבים במס; כלומר, הם בעצם קיבלו כ-60 לירות נטו. עכשיו יקבלו 100 ליי-רות, כלומר תוספת של 40 לירות. ילד שלישי יקבל קיצבה של 93 לירות, קיצבת יוצא-צבא היתה 25 ליי-רות, וניכוי היה 40 לירות, ולכן הכל ביחד התבטא ב-158 לירות. עכשיו יקבל 200 לירות. אבל הוא יק-וקיצבת יוצא-צבא תהיה חייבת במס הכנסה, הוא יק-בל כ-190 לירות. עדיין יש לו תוספת של 30 ליי-

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (שמעוני, דרניצקי (יודין), אפרת) —

עם הרחבת תחומי הפעולה של הביטוח הלאומי, בעקבות עיסוק התבילה בראשית 1970, נעשה שוב צעד קדימה והילד השלישי במשפחת העובד השכיר הועבר לענף משפחות מרובות ילדים על-ידי הסדר מיוחד. בהודמנות זו נכלל גם הילד השלישי של עצמאים בכי-טוח משפחות מרובות ילדים. עם זאת נשארה עוד יותר ממחצית הילדים, המהווים את אוכלוסיית שני הילדים הראשונים במשפחת השכיר, במסגרת הביטוח המיוחד.

קיצבאות ילדי עובדים שולמו למעשה על-ידי ה-מעסיק והיוו חלק בלתי-נפרד משכר העבודה, שחלו עליו כל הזכויות והחובות. על קיצבה זו חל מס הכנסה וה-מעסיק הפריש מסכום זה את כל ההפרשות הסוציאליות לביטוח בריאות, ביטוח מחלה וביטוח פנסיוני.

לצד החיוב שבהכללת הקיצבאות במסגרת תלוש הש-כר היה גם צד חסר בשיטה זו, שגם האיגוד המקצועי וגם המוסד לביטוח לאומי התלבטו בו קשות.

החברים שקדמו לי לא הביאו בחשבון את העובדה שבבדיקות חוזרות של המוסד לביטוח לאומי התברר כי כ-20% ויותר מכלל הילדים שהיו חייבים להיכלל בין מקבלי קיצבאות ילדי עובדים, והם כ-100,000 ילדים ויותר, לא מיצו את זכויותיהם.

הנהלת החשבונות של ענף זה היתה מסובכת מאוד. המעסיק שילם לעובד בשביל שני הילדים ושילם גם למוסד 1.8% מהשכר. הביטוח הלאומי זיכה את חש-בונותיו של המעסיק לפי דיווח בדבר התשלומים שביצע המעסיק למשפחת העובד. איפה נעלמו כ-100,000 יל-דים? מתברר שרבים היו מקומות העבודה; שגם המעביד וגם העובד לא שמרו על סעיף זה במערכת היחסים שלהם. מתברר גם, להוותנו, כי היו מעסיקים שהפרידו בין הדיווח למוסד לביטוח לאומי לבין התשלומים לעוב-דים. סופר אפילו, היום, שהאוגיברסיטה העברית עשתה הסכם עם העובדים שלה שהם יקבלו במסגרת משכורת גלובאלית גם את התשלומים בשביל הילדים. היו הסכמים גלובאליים לעובדים בדבר שכר יומי או חודשי שבו נכללה גם התוספת לילדים. המוסד קיבל את הדיווח וזיכה את המעסיק, אבל לא היה ביכולתו לעקוב אחרי ביצוע התשלום לעובד. המוצא הנכון להסדר מלא ומושלם של תשלום למשפחות היה אפשרי רק אם התשלומים לכל בני המשפחה היו עוברים לידי המוסד לביטוח לאו-מי. אבל יש כאן צד לקוי שתובע תשומת-לב. כאן נת-קלו בבטיה כלל לא מבוטלת — הטטחת ההפרשות לביי-טוח פנסיוני, מחלה וחופשה. צפוי הפסד של כ-30 מיליון לירות לשנה לקרנות הפנסיה ולפנסיונרים. נמסר לי כי קיים הסכם בין האיגוד המקצועי לבין המעסיקים שההפרשה לקרנות הפנסיה תבוצע בצורה אחרת עם הג-ת ההסדרים המתחייבים מהרפורמה.

אפשר למשכן את ההווה למען העתיד, אבל אין לסכן את העתיד, את הפנסיה בעתיד, לטובת פרט זה או זה ברפורמה. שעדיין לא ברור איך היא תפ-על. יש להבטיח איפוא את ההפרשות לזכויות פנסיה בצמוד להסדר כולו.

על כן אני מחייב את ההסדר הנוגע לקיצבאות הילדים ומאחל למוסד, שהצטיין בהפעלת הענף הזה למשפחות מרובות ילדים, שיקפיד על כך שהענף כו-

ואני מציע שנעשה הכל כדי לאפשר לביטוח ה-לאומי גמישות במסגרת החוק, שיוכל להחליט לתת קיצבה יותר גדולה לילד שלישי, רביעי וחמישי, אם ימצא צורך בכך, ולא יטיל על עצמו עול שיחייב אותו לתת אותן קיצבאות ואותם זיכויים לכלל היל-דים. כי דבר זה כרוך באמצעים גדולים שהמשק לא יעמוד בהם, וכאשר המצוקה גדולה, אנחנו חייבים לתת דווקא לאותן חוליות שהן חלשות. תודה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

רשות הדיבור לחבריה הכנסת אפרת, ואחריו לחבר-הכנסת שמואל תמיר.

אהרן אפרת (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, שלא כקודמי אני רוצה להתעכב קודם כל על המגמות החיוביות שאני רואה בהצעת החוק.

הצעת החוק שהוגשה לנו הפעם על-ידי שר העבודה והמוסד לביטוח לאומי מבטאת מיצוי של שאיפה של רבים מבין בוני המוסד לביטוח לאומי במשך שנים, לרכו בתוך המוסד את הקיצבאות של כלל ילדי ישראל. ובהתייחסות לרפורמה במסים הישירים שאנחנו עומדים לפניה אפשר לומר כי מה שמוצע לנו כאן זה בבחינת פוליסת ביטוח לרפורמה כולה. זה צריך לבסס את העורף הסוציאלי של הרפורמה. אם יש טענות לכמה וכמה חי-שובים בגודל הקיצבאות ובשיעור הקיצבאות, יוטל על ועדת העבודה לבחון באופן מעשי את הטענות שנשמעו כאן.

זה שנים אחדות הלכה והתגבשה בכורה-ההיתוך של המוסד לביטוח לאומי המחשבה על טיפול יסודי במערכת הניכויים המשפחתיים בגין ילדים, שקיימת בפקודת מס הכנסה. עם הרחבת הענף של ביטוח ילדים והגדלת הקי-צבאות נוצרו במילות שבהכרח הובילו לצורך לטפל במערכת הקיצבאות כולה.

הנני רואה טעם לראות איך התפתחה מערכת קי-צבאות הילדים. עיקר השינוי הוא בהעברת כל התש-לומים לילדים מהמעסיק לידי המוסד לביטוח לאומי.

ענף משפחות מרובות ילדים קם ב-1959, לא כענף ביטוחי אלא כמה שבנוי בעיקרו על הקצבה ממשלתית. שלושת הילדים הראשונים נשארו מאז מחוץ לביטוח עד 1965. בגיע האיגוד המקצועי ביחד עם המע-סיקים ועם המוסד לביטוח לאומי למסקנה שצריך להכ-ניס לביטוח את הסכמי העבודה הכוללים תמיכה חלקית ומקריית בילד הראשון, השני והשלישי. במקום הס-כמים מקריים וחלקיים שלפיהם ניתנה תוספת של 5, 7 ועד 13 ו-14 לירות לילד, הגיעו לקמת הענף הגדול של ביטוח ילדי שכירים, תמורת דמי ביטוח של 1.8% מהשכר המשתלמים על-ידי המעביד.

בהסכם המשולש שבין ההסתדרות, המעסיקים וה-מוסד לביטוח לאומי הוכנסו תחת כנפי המוסד לביטוח לאומי כחצי-מיליון ילדים של שכירים, וזו אוכלוסיית שלושת הילדים הראשונים במשפחת העובד השכיר. עם הזמן הצטרפו הקיבוצים לביטוח ילדי שכירים, בהיותם משובצים בשיטת הביטוח שהתאימה להסדר הזה. לעומת זאת נשארו עדיין כ-150,000 — 200,000 ילדים, מבין שלושת הילדים הראשונים, מחוץ לכל ביטוח.

לוסייה". לא נאמר שתיעשה דיפרנציאציה כלשהי. את הדיבור לנושא זה אייחד אחר כך.

אני מתקומם גם על הגזירה — לפי דעתי זו גזירה — לקזז מקיצבת הילדים חובות למס הכנסה ולעכב תשלום הקצבה למי שלא הגיש במועד דיון וחשבון על הכנסות. הסיבה ברורה, אף שידועים לי כל הקשיים.

בגלל מגבלות הזמן אעסוק רק בפרשת 1.25 הנ"קודה אשר ניתנה במקום 2 הנקודות. מה הסיבה לכך שבתיקון אשר הציעה הממשלה לפקודת מס הכנסה ולחוק הביטוח הלאומי, המוגש לנו היום, נקבע כי מהילד השלישי ואילך תינתן קיצבה רק של 1.25 נקודה? פשוט, עשו לנו הבה ונתחכמה, וקבעו כי יתרת 0.75 הנקודה תינתן למשפחה שאחד מבניה מילא או עשוי למלא חובות שירות בצה"ל, או במש"ט ישראל או במשמר הגבול. זה מנוסח בחוק בצורה יותר חלקלקה — "יוצא-צבא", ברור כי סעיף זה נועד להפלות קודם כל משפחות מרובות ילדים מבני המיעוט הערבי, המוסלמי והנוצרי, מהמגזר העירוני-כפרי, שאינם מקיימים, בינתיים, חובות שירות בצ"ה"ל. אני מכיר את הפילוסופיה שאחורי הניסוח הזה, פילוסופיה משיב בה טעם, הגורסת כי אדם המשרת × שנים בשירות חובה לא זוכה בתקופה זו לטרוח לביסוס מעמדו הכלכלי-חברתי, ובכך הוא יוצא נפ"ס, לכאורה. הוא מבובן, לכאורה, שלוש שנים שי-כול היה להקדיש לקידום האישי.

השיטה הנכונה, לפי עניות דעתי, להתמודד עם הבעיה הזאת צריכה להיות כדלקמן: ואני אומר זאת במעמד זה לשר העבודה ולחבר עוזריו, בתקווה שתשי-קלו זאת ברצינות: — עד גיל 18 יינתנו קיצבות הילדים לפי הניקוד שהומלץ עליידי ועדת-בין-שחר, לכל האוכלוסיה. אני מדגיש — לכל האוכלוסיה. בענ"יין זה יקויים, בדרך זו, השוויון.

אם יש טעם לחלוק במשהו על נתוני הוועדה — אני מצטרף לביקורת שהשעיה חכרה-הכנסת שמעוני — הרי יש לתת נקודות זיכוי נוספות למשפחות מרובות ילדים; אם בנוסח שהציע חבר-הכנסת שמעוני, המכיר את הבעיה, אולי טוב ממני, ואם בנוסח יותר מופלג: 2 נקודות לילד השלישי, 2.5 נקודות לילד הרביעי, החמישי והשישי, ואולי אף יותר נקודות לילד השביעי ואילך. לכך עוד יש טעם. אבל לגבי אדם מבוגר, שהגיע לגיל 18 ומתגייס לשירות חובה — והוא אדם מבוגר לכל דבר — לצבא או למשמר הגבול או לכל שירות חובה על-פי החוק התופס במ"דינת ישראל, צריך לייסד למענו קרן ביטוח, קרן פיצויים שתצבור בשבילו נקודה, ואם פעם יהיה יותר כסף, אזי אפילו שתי נקודות; אבל נאמר, ביינתיים, נקודה אחת לחודש, על-פי הקריטריון של ועדת-בין-שחר, שתיצבר בשבילו בקרן פיצויים פטורה ממס, שתוכל להגיע במדד של היום — והוא יכול להשתנות — לכדי מענק של 3,600 לירות לאחר שלוש שנות שירות. סכום זה יינתן לחייל המסיים שירות חובה בן שלוש שנים, בנוסף על מה שהוא מקבל מהצבא או ממשד הבטחון. זה לא הרבה, אבל זה משהו בשביל אדם צעיר המשתחרר ומתחיל את חייו. מוטב לפנות אותו מאשר לעשות חשבון מפולפל של

ל-1,200,000 ילדים, יפעל בהצלחה. אך כאן הציגו בחומרה את השאלה של חישוב הקיצבות לילד שישו ומעלה במשפחה אצל שכירים שהכנסתם עולה על 3,000 לירות. אני חושב שוועדת העבודה, שתעסוק בהכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית, תצטרך לבדוק את מערכת התשלומים האלה. מכל מקום אין הדבר הזה גורם במאומה מעצם ההישג של העברת כלל קיצבות הילדים למסגרת המוסד לביטוח לאומי.

בסעיף 21 של הצעת החוק נקבעת תקופת מעבר וניתן לשר העבודה לקבוע את שלבי ההעברה המ"לאה של התשלומים למוסד. רצוי ככל האפשר לקצר את תקופת המעבר הזאת. אם הגענו לכך שאנחנו יכו"ל לרכז במסגרת המוסד לביטוח לאומי את כל התש"לומים, ייטב גם לעובד וגם לאוכלוסיה הילדים אם נזרז את השלמת החוק ביתר רציניות וביתר יעילות.

יורשה לי עוד לקבוע כי העלאה של שיעורי קיצבת הזיקנה מ-15% ל-16% מהשכר הממוצע נר"אית לי כתיקון חסר הגיון. הוסבר לי שגם ועדת-בין-שחר וגם המוסד לביטוח לאומי, כאשר עבדו על החוק, לא התכוונו לתקן את הבטחת ההכנסה לא לילדים ולא לקשישים. אבל עלינו לדעת ששיעור קיצבת הזיקנה בארצות אירופה נע בין 18% ל-22% מהשכר הממוצע. היתה לנו שאיפה להגיע לכך ששי"עור הקיצבה אצלנו יהיה 20% מהשכר הממוצע. זו הודמנות נאותה לבחון נושא זה ולהעמיד את הקיצ"בה על רמה המקובלת בארצות שבהן הבטחון הסוצ"יאלי פועל כהלכה.

אני ממליץ לפני שר העבודה לקצר ככל האפשר את תקופת ההכנה של התקנות שהוטחו לנו במבוא לחוק הגדון בקשר לקיצבת הנכות, לשירותים מיו"חדים הדרושים לשיקום נכים, לגידול ילד נכה ולכל אשר קשור לחוק ביטוח נכות. הדבר הזה נמסר לשר העבודה, ומכיוון שאנחנו עומדים לא רק לפני רפרור"מה במס הכנסה אלא ברפורמה בחוק הביטוח הלאומי, זה הזמן המתאים ביותר להפעלה נאותה של ביטוח הנכות על כל השלכותיו.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל, ואחריו לח"בר-הכנסת לבני.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אייחד את הדי"בור לביקורת שיש לי על הצעת החוק. אף שאני מצטרף אל אלה אשר המליצו להעביר אותה לוו"עת העבודה, אבקר בעיקר סעיף אחד, אף שאני מתקומם נגד שני סעיפים.

אני מתקומם, במעמד זה, כנגד השיטה הקובעת כי מהילד השלישי ואילך תינתן רק קיצבה של 1.25 נקודה במקום לקיים את אשר הומלץ בוועדת-בין-שחר לאמור: — "תינתן קיצבה בגודל של נקודה אחת לילד ראשון, נקודה אחת לילד שני, ושתי נק"רות לכל ילד החל מהילד השלישי. קיצבות הילדים יינתנו לכל האוכלוסיה, שכירים, עצמאיים, נתמכי עד וכו". אני מדגיש חוזר והדגש את המלים "כל האוכ"

חוברת ל"ב, ישיבה קפ"ו

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (פעיל, דרגיצי (יודין), ברעם, שמעוני) —

דינה שוויון מוחלט. אם יש הצעה כזו, ישיב אותה חבר-הכנסת לורינג.

אם לקחת הכנסה ולעשות ממנה הכללה, אז קודם כל לגבי היחיד זה יכול להיות אבסורד. נניח שאדם מקבל 3,000 לירות, מנכים לו מס הכנסה 25%, הוא נשאר עם 2,250 לירות למחיתו, ואילו אותו אדם שמרוויח פחות מזה, נשאר בפחות. לא חשבתי שאנו צריכים לקבל מהכנסת צ"ש על מה שאנו מציעים, אבל גם לא את ההיפך מזה.

חברי הכנסת, מה אנחנו רוצים למעשה? לפי השיטה שהיתה קיימת עד עכשיו, דווקא השכבות העניות לא נהנו מהקיצבאות בגלל הניכויים של מס הכנסה. דווקא המשפחות החזקות נהנו מהניכויים של מס הכנסה, ואלה שלא הגיעו אל סף מס ההכנסה לא נהנו משום דבר. וכל הזמן טענו לפנינו ושיאלגו מתי נגיע לשיטה שלפיה כל אחד יקבל נטו מה שמגיע לו, אם בדרך של השלמת הכנסה ואם בדרך של תוספות אוניברסליות. לאחר שכיום הקיצבה יחד עם ק"ץ מביאה לכך שכל אדם מקבל 200 לירות מהילד השלישי ואילך, ומי ששילם מס הכנסה קיבל את הקיצבה פלוס הניכוי, איך אפשר לומר היום כי מה שמוצע בהצעת החוק שלפנינו יביא להגדלת הפער? אני מקווה שבועדה המשותפת יוכלו חברי לעבודה לברר היכן כאן הטעות. לי נדמה שאין כאן טעות. לי נדמה שהשיטה שאנו מביאים היום לפני הכנסת היא פרוגרסיבית לאין ערוך מהשיטה הקיימת.

ועדת-בנטוב גם היא לא אמרה שעליידי הטלת מס הכנסה על הקיצבאות של הביטוח הלאומי אפשר לבטל את הפער. אפשר לצמצם אותו או להקטין, אבל אי-אפשר לבטלו. הוועדה הזאת דיברה גם על שיטת שכר מסוימת. היא לא דיברה רק על קיצבאות הביטוח הלאומי. אבל אינני רוצה להיכנס עכשיו לוויכוח בעניין זה. אני רק אינני מבין מדוע צריך לבוא היום ולומר דבר שאיננו נכון במציאות.

אם חבר-הכנסת פעיל סבור שאסור להעדיף יוצאי-צבא, אני רוצה לומר לו שהוויכוח בנושא זה חדל להיות עקרוני והוא מתחיל להיות פראקטי. מדוע אי-אפשר, אחרי המלצות ועדת-בן-שחר, לבוא לכנסת ולומר שליוצאי-צבא בגיל 18 עד 20 אפשר להוסיף משהו? מדוע אסור לעשות הבחנה בין 1.25 נקודה ובין 1.75 נקודה? אם אתה מודה בנכונות העקרון, שמי שמשרת בשירות הבטחון, המדינה זכאית וחי ייתב לתת לו פיצוי נוסף? —

מאיר פעיל (מוקד):

אבל מעל למינימום שקבעה ועדת-בן-שחר?

שר-העבודה מ. ברעם:

עם כל הכבוד לוועדת-בן-שחר, אינני חושב שהמלצותיה הן התנ"ך. אבל אנו איננו משנים המלצות ועדת-בן-שחר לגבי אחוז מכריע של האוכלוסיה בישראל. ואין כאן הבחנה בין יהודי ושאינו יהודי. כאשר מוצע שהדבר יתחיל על המשרתים בכוחות הבטיחון, פירוש הדבר שהוא יתחיל על כל האוכלוסיה בישראל, גם על האוכלוסיה הערבית וגם על האוכל-

פיוצי ההורים מהילד השלישי ואילך כ-1.25 נקודה באה מלמטה ו-0.75 נקודה באה מלמעלה — בעקבות הפי-לוסופיה הגורסת שמגיע פיוצי למשפחה זו באשר אביה או בניה שירתו $\times$ שנים בשירות חובה, ונמנע מהם הקידום הכלכלי בשנים הללו.

שיטה זו, לפי עניות דעתי, תפעיל שוויון לגבי כל האוכלוסיה, בהתאם לדו"ח ועדת-בן-שחר, עד גיל 18, ותקנה פיוצי כלשהו לאדם הממלא שירות חובה בצה"ל או במקום אחר. אדם זה מקיים מצווה ומכהן שלוש שנים בשירות חובה ולא יכול אז לעשות לפרנסתו; יבוא איפוא הביטוח הלאומי וימצא שיטה לפצות אותו איש צעיר או אשה צעירה על התקופה הזאת.

גם אם הנקודות וחצאי הנקודות שמניתי כאן הן חשבון גס, ויכול לקום מישור ולומר: מה שאתה מציע כרוך בממון רב מדי כיום ולא יוכל להתקבל — אני מציע שהשיטה שאני מנסה למכור כאן תאומה. יכול להיות שאת הנקודות הקונקרטי אפשר לתקן או למצוא פשרה. נדמה לי שאם השיטה שאני מציע תאומה על-ידי משרד העבודה, אפשר יהיה להגיד כי בקשר לכל אורחי ישראל עד גיל 18 יש במדינתנו איפה אחת ולא איפה ואיפה. לאלה מבנינו או מאורחינו המקיימים מצוות שירות חובה $\times$ שנים, על-פי מה שתחליט הכנסת ולפי המצב, אנו בונים שיטה במוסד לביטוח לאומי, מין קרן שתעניק להם פיוצי בהיותם בני-אדם מבוגרים, משהו תמורת אותן שנים שהם מקיימים את מצוות שירות חובה ואשר בהן במקום עבודתם אינם מקבלים משכורת.

היו"ר י. דרגיצי (יודין):

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבני. הואיל והוא איננו, אבקש מאת שר העבודה להשיב לדברי המשפטים בדיון.

שר-העבודה מ. ברעם:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין בדעתי להעסיק את הכנסת בכל הפרטים הנוגעים לחוק החדש הזה, כי אני מגיש שבועדה המשותפת לוועדת העבודה ולוועדת הכספים יוכלו להתברר הערות חשובות שמעתי כאן. אני רוצה רק להעיר כמה הערות כלליות, שנוגעות לוויכוח הזה.

אני חוזר ואומר בכנסת, כי כל הקיצבאות שיושלמו באמצעות הביטוח הלאומי, לרבות ק"ץ, פטור רות ממס הכנסה, ולכן לא צריך פה לעלות על הכמה ולהעסיק את הכנסת בכל הקומבינאציות של החשיבות, החישובים והסטטיסטיקות.

חביב שמעוני (המערך):

סעיף 20 של הצעת החוק לא פוטר את קיצבות יוצאי-צבא.

שר-העבודה מ. ברעם:

אני חושב שזה לא הזמן לעשות את החשבון.

אני רוצה להגיד לחבר-הכנסת לורינג — כי הוא הציג את הדבר בצורה בוטה ביותר ואולי כדאי לקיים שיחה בוועדות על כך — לפי דעתי, הוא מערבב שלושה מושגים. איש לא התחייב שנוכל להנהיג במי-

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (ברעם, דרניצקי (יודין)) —

אני רוצה לקוות שוועדה משותפת של ועדת העבודה וועדת הכספים תבחן גם את שאלת האחוז של השכר הממוצע במשק. אחוז זה תלוי באפשרויות של המי שק, מה שמוצע בהצעת החוק איננו טאבו. מותר להתווכח עם הממשלה ומותר להנחות את הממשלה. אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה את חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18) וחוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 19), להכנתם לקריאה שנייה ושלישית. ההערות החשובות של חברי הכנסת תתבררנה בוועדה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

חברי הכנסת, לפנינו הצעת שר העבודה להעביר את חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18) לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה. אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), תשל"ה—1975, לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה נתקבלה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

חברי הכנסת, לפנינו הצעת שר העבודה להעביר חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה. אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ה—1975, לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה נתקבלה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

ועדת הכנסת תקבע הרכב הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה.

הישיבה הבאה של הכנסת מחר בשעה 15.00. ישיבה זו נעולה.

לוסייה הדרוית. לא נוח לי כל הוויכוח הפומבי בנושא זה בכנסת. אבל אם מעלים אותו, צריך להיות יושר אינטלקטואלי בעניין זה. אם אתה מסכים לעקרונות שמותר למדינה, הנלחמת על חייה והעומדת בשער יום יום, להעניק יותר לאלה המקיימים את המצווה הגדולה ביותר, מדוע זה צריך להיעצר ב־1.25 נקודות? האם זה דבר קדוש? האם עליידי כך יושם, חלילה, כתם על מדינת ישראל? היה לנו ויכוח רציני בעניין זה, והרוב המכריע של הכנסת היה בדעה שצריך להיטיב במשהו עם אוכלוסיה זו. על כל פנים מי שרוצה לראות בהצעה שלפנינו כוונה שמישהו יפסיד כתוצאה מהרפורמה, הרי הוא טועה. יש סעיף מפורש בחוק האומר זאת.

לא הייתי שקט, קודם שהייתי שר העבודה ומה שאני שר העבודה, בגלל העובדה שחלק גדול מהאוכלוסיה בישראל לא קיבל קיצבה מהילד הראשון. כוונתי היא לעצמאים, שיש ביניהם אלפים ואולי עשרות אלפים שלעתים מצבם קשה מזה של העובדים השכירים. בהצעת חוק זו מוצע לתקן את הדבר. אני זוכר כיצד החלטנו שהעצמאים יקבלו קיצבה מהילד השלישי ואילך.

חברי הכנסת, אף-על-פי שאנו זקוקים כיום לאמצעים גדולים לבטחון ולחיים, אנו מרשים לעצמנו רפורמה זו, ורפורמה זו אינה נעשית רק למען התפיסות. רפורמה זו נחוצה לכולנו. אנו חיים בתחום זה במשטר שאין אפשרות לשאת אותו עוד. הדבר מתבטא גם במוסר העבודה. מדוע הפועלים מהשטח חים עובדים בישראל רק 18 יום בחודש? מדוע אינם עובדים 25 או 26 ימים בחודש? האם מישו יכול להסביר זאת באופן הגיוני? הם אינם עובדים יותר מ־18 יום בחודש, משום שאם יעבדו יותר יצטרכו לשלם יותר מס. וכאן אנו יכולים לדעת את הדברים, כי אנו משלמים להם את התשלומים. האם לא ידוע לחבר-הכנסת שמעוני שיש פועלים החושבים פעמים מספר אם לעבוד רק 22 יום בחודש או 24 יום בחודש, והם מתלטים לעבוד רק 22 ימים, כי אם יעבדו יותר ישלמו יותר מס? האם אין זה אינטרס חיוני ממדרגה ראשונה של מדינת ישראל לשנות מצב זה? עקרונית נדמה לי שמיצינו את כל האפשרויות.

הישיבה ננעלה בשעה 19.50.